

V. İ. LENİN

**ÖRGÜTLENME
ÜZERİNE**

İLKERİŞ YAYINLARI

ÖRGÜTLENME ÜZERİNE

V. İ. LENİN

Nereden Başlamalı?, 1901 yılında yazıldı. İlk kez 1901 Mayıs'ında *Iskra* No: 4'de yayınlandı. *Collected Works*, Vol. 5, s. 13-24.

Bir Yoldaşa Mektup [Bir Yoldaşa Örgütsel Görevlerimiz Üzerine Mektup], 1902 Eylülünde yazıldı. İlk defa 1902 yılında hektograf baskıyla yayınlandı. *Collected Works*, Vol. 6.

Devrimci Maceracılık, ilk kez 1 Ağustos 1902'de *Iskra* No: 23'de yayınlandı. *Collected Works*, Vol. 6.

Türkçesi: Lenin, Örgütlenme Üzerine,

İlkeriş Yayınları tarafından düzenlenmiştir, 2021

www.ilkeris.com

iletisim@ilkeris.com

İÇİNDEKİLER

9	Nereden Başlamalı?
18	Bir Yoldaşa Mektup
36	Devrimci Maceracılık

ÖRGÜTLENME ÜZERİNE

V. İ. LENİN

NEREDEN BAŞLAMALI?

Son yıllarda Rusya Sosyal-Demokratlarının karşısına çıkan “ne yapmalı” meselesi özel bir önem taşıyor. Bu mesele, (seksenlerin sonlarında ve doksanların başlarında olduğu gibi) hangi yolu seçmemiz gerektiği meselesi değil, bilinen yolda hangi pratik adımları atmamız gerektiği ve bu adımları nasıl atacağımız meselesidir. Bu da, pratik çalışmanın sistemi ve planı meselesidir. Ve kabul edilmelidir ki, pratik faaliyette bulunan bir parti için temel bir mesele olan, mücadelenin niteliği ve metotları meselesini henüz çözmüş değiliz; bu durum da hâlâ, ortaya acıklı bir ideolojik tutarsızlık ve yalpalama çıkaran ciddi görüş ayrılıklarına yol açmaktadır. Bir yandan, henüz yok olmamış bulunan “ekonomist”¹ akım, siyasi örgütlenme ve ajitasyon çalışmalarını kösteklemeye ve daralt-

¹ *Ekonomist* - Ekonomizm, on dokuzuncu yüzyıl sonları ve yirminci yüzyıl başlarında Rusya Sosyal-Demokrat hareketi içinde oportünist bir akım, uluslararası oportünizmin Rusya'daki bir çeşidiydi. Ekonomistlerin sözcüleri, Rusya'da *Raboçaya Mysl* gazetesi (1897-1902), yurt dışında da *Raboçeye Dyelo* (İşçilerin Davası) gazetesi (1899-1902) idi. Ekonomistler, siyasi mücadelenin liberal burjuvaziye bırakılmasını savunarak, işçi sınıfının kendisini, daha yüksek ücret, daha iyi çalışma şartları, vb. uğrunda ekonomik mücadeleyle sınırlamasını istiyorlardı. İşçi sınıfı partisinin önder rolü oynamasına karşıydılar. Partinin görevlerinin sadece hareketin kendiliğinden seyrini izlemek ve gelişmeleri tesbit etmek olması gerektiğini ileri sürüyorlardı. Ekonomizmin tehlikesi, işçi sınıfını sınıfsal devrim yolundan sapıtmasında ve onu burjuvazinin siyasi bir uzantısı haline getirmesinde yatıyordu. Ekonomizme karşı mücadelede Lenin'in *Iskra*'sı büyük rol oynadı. Ekonomizme öldürücü darbe, Lenin tarafından *Ne yapmalı?* adlı kitapta indirildi.

maya çabılıyor. Öte yandan, ilkesiz eklettizm kafasını yeniden uzatıyor, her yeni “akım”ı taklit ediyor ve acil talepleri, bir bütün olarak hareketin temel görevlerinden ve sürekli ihtiyaçlarından ayır-
dedemiyor. Bildiğimiz gibi, bu akım *Raboçeye Dyelo*'da² yerine oturdu. Bu gazetenin, “*Tarihi Bir Dönemeç*” (“*Listok*” *Raboçeye Dyelo*, No. 6)³ gibi şatafatlı bir başlık altında şatafatlı bir makalede sunduğu en son “program” açıklaması, bizim yakıştırdığımız nite-
liği özel bir önemle ortaya koyuyor. Daha düne kadar “ekonomizm”le flört ediliyor, *Raboçaya Mysl*'ın⁴ kesinlikle mahkum edil-
mesi karşısında öfkeye kapılıyor ve Plehanov'un istibdada karşı mücadele meselesini koyuşu yumuşatılıyordu. Oysa bugün Lieb-
knecht'in sözleri aktarılıyor: “Eğer şartlar yirmi dört saat içinde de-
ğişirse, taktiğin de yirmi dört saat içinde değiştirilmesi gerekir.” Dolaysız saldırıya geçmek ve istibdadı yerle bir etmek için bir “güçlü savaş örgütü”nden; “kitleler arasında geniş çapta devrimci siyasi ajitasyon”dan (gerek devrimci, gerekse siyasi bakımdan artık ne kadar da fazla!); “sokak protestoları için ardi arası kesilmeyen çağ-
nılar”dan; “siyasi niteliği belirgin (aynen!) sokak gösterileri”nden söz edilip duruyor ve bu böylece sürüp gidiyor.

Iskra'nın⁵ birinci sayısında ortaya koyduğumuz ve hedefi,

² *Raboçeye Dyelo* - Ekonomistlerin gazetesi. Yurtdışındaki Rusya Sosyal-Demokratlar Birliği tarafından düzensiz aralıklarla çıkarılan yayın organı. 1899 Nisanından 1902 Şubatına kadar Cenevre'de yayınlandı. On iki sayı çıktı. Bu gazete Ekonomistlerin yurtdışındaki merkezidi. *Iskra*'nın bir parti kurma planına karşı açık bir mücadele yürüttü, sendikalist bir siyaset izlenmesi için çağında bulundu ve köylülüğün devrimci niteliklerini inkar etti

³ *Listok Raboçoço Dyela* (Raboçeye Dyelo'nun Eki) 1900 Haziranından 1901 Temmuzuna kadar Cenevre'de yayınlandı. Toplam sekiz sayı çıktı.

⁴ *Raboçaya Mysl* (İşçilerin Düşüncesi) Ekonomistlerin sözcülüğünü yaparak 1897 Ekiminden 1902 Aralıkma kadar yayınlandı. Toplam on altı sayı çıktı.

⁵ *Iskra* - 1900 yılında Lenin tarafından çıkarılan bütün Rusya çapında ilk illegal Marksist gazete. İşçi sınıfının örgütlenmesinde tayin edici bir rol oynadı.

Iskra'nın ilk sayısı 1900 Aralıkta Leipzig'de yayınlandı. Daha sonraki sayılar Münih, Londra ve Cenevre'de basıldı.

Iskra'nın yazı kurulu V. I. Lenin, G. V. Plehanov, Y. O. Martov, P. B. Akselrod, A. N. Potresov ve V. I. Zaslüç'ten meydana geliyordu. Aslında, Lenin gazetesinin başyazarı ve yöneticisiydi.

Iskra, Parti kadrolarının toplantı ve eğitim merkezi oldu. Lenin'in inisiyatifli ve doğrudan doğruya katılımıyla, *Iskra* yazı kurulu bir Parti programı taslağı hazırladı ve 1903 Temmuz Ağustos aylarında toplanan Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin İkinci Kongresinin hazırlıklarını yaptı. Bu kongre, Rusya'da gerçekten devrimci, Marksist bir partinin temelini attı. Ama kongreden hemen sonra Meşevikler *Iskra*'nın denetimini ele geçirdiler. 52. sayısından itibaren gazete devrimci Marksizmin organı olmaktan çıktı. Lenin, eski devrimci gazeteden (52. sayıya kadar) ayırdetmek için ona yeni, oportünist *Iskra* adını verdi.

sadece birbirinden kopuk grupları kazanmak değil, aynı zamanda doğrudan doğruya istibdadın kalesini yerle bir etmek olan güçlü ve iyi örgütlenmiş bir partinin kurulması çağrısında bulunan programı, *Raboçeye Dyelo*'nun böylesine çabuk kavraması karşısında belki de kendimizi mutlu sayabilirdik; ama bu kişilerin belli bir görüş açısından yoksun oluşu mutluluğumuzu sadece gölgeliyor.

Hiç şüphe yok ki, *Raboçeye Dyelo* Liebnecht'in adını boş yere kullanıyor. Özel bir meseleye ilişkin olarak ajitasyon taktiği ya da parti örgütlenmesinin belli bir ayrıntısına ilişkin olarak taktik, yirmi dört saat içinde değiştirilebilir; ama ancak hiçbir ilkedен nasibini almamış kimseler, kitleler arasında bir mücadele ve siyasi ajitasyon örgütünün –genellikle, sürekli ve mutlak– gerekliliği konusundaki görüşlerini yirmi dört saatte ya da bu durumda yirmi dört ayda değiştirebilirler. Şartların değişmiş ve dönemlerin farklı oluşuna sanılmak saçmadır; bir mücadele örgütünün inşası ve siyasi ajitasyonun yürütülmesi, “durgun, barışçı” her şart altında ve devrimci ruhun zayıflaması ne kadar belirgin olursa olsun her dönemde esastır. Üstelik böyle dönemlerde ve böyle şartlarda bu tür çalışma özellikle gereklidir, çünkü patlama ve taşma zamanlarında örgütün kurulması çok geç olacaktır. Parti bir anda faaliyete geçebilmek için hazır durumda olmalıdır. “Yirmi dört saat içinde taktiği değiştirin!” Ama taktiğin değiştirilmesi için önce ortada bir taktiğin bulunması gerekir. Siyasi mücadeleyi her durumda ve her şart altında yürütebilecek güçlü bir örgüt olmadan, sağlam ilkelerin aydınlattığı ve kararlılıkla uygulanan sistemli eylem planı diye bir şey sözkonusu olamaz; çünkü taktik denince akla gelen budur. Meseleyi gerçekten bir gözden geçirelim: bugün bize, şu “tarihi anın” Partimizi “yepyeni” bir meseleyle, terör meselesiyle karşı karşıya bıraktığı söyleniyor. Düne kadar “yepyeni” mesele, siyasi örgütlenme ve ajitasyondur; bugün ise terör. İlkelerini böylesine açıkça unutmüş kişilerin taktikte köklü bir değişikliği savunduklarını işitmek biraz garip değil mi?

Bereket, *Raboçeye Dyelo* yanılıyor. Terör meselesi hiç de yeni bir mesele değildir; Rusya Sosyal-Demokrasisinin bu konuyla ilgili ortaya konulmuş görüşlerini kısaca hatırlamak yeter.

Biz, ilke olarak, terörü hiçbir zaman reddetmedik ve edemeyiz de, Terör, savaşın belli bir anında, birliklerin belli bir durumunda ve belli şartlarda son derece uygun ve hatta zorunlu olabilecektir

askeri eylem biçimlerinden biridir. Ama asıl önemli olan, bugün için terörün asla savaş meydanındaki ordu için bir harekât olarak değil, tüm mücadele sistemiyle sıkı sıkıya bağlantılı ve bütünleşmiş bir harekât olarak değil, hiçbir orduyla bağlantısı olmayan zaman zaman yapılacak bağımsız bir saldırı biçimi olarak önerilmiş olmasıdır. Aslında, merkezi bir örgüt olmadan ve mahalli devrimci örgütlerin bu zayıflığıyla, terörün olup olacağı da budur. Dolayısıyla biz, mevcut şartlarda bu mücadele aracının vakitsiz ve elverişsiz olduğunu, en faal savaşçıları gerçek görevlerinden, bir bütün olarak hareketin çıkarları açısından en önemli olan görevden sapıtacağını ve hükümetin değil, devrimin güçlerini dağıtacağını üzerine basa basa belirtiyoruz. Son olayları bir hatırlayalım. Devrimciler bir önderler ve örgütleyiciler kurmayından yoksunken, işçi kitlelerinin ve şehirlerdeki “sıradan halk”ın mücadelede ileri atıldığını gözle-
rimizle gördük. Bu şartlar altında, en atılgan devrimciler teröre başvururken, ciddi olarak güven duyulabilecek tek şey olan savaş müfrezelerinin zayıf düşmesi tehlikesi yok mudur? Huzursuzluk duyan, protestolarda bulunan, dağınık olan ve dağınık oldukları için de güçsüz olan kitleler ile devrimci örgütler arasındaki bağın kopma tehlikesi yok mudur? Oysa başarımızın biricik teminatı bu bağdır. Gözüpek bireysel darbelerin önemini inkâr edecek değiliz, ama günümüzde onca insanın bu yönde güçlü bir eğilim gösterdiği bir zamanda, terör düşüncesiyle kendinden geçmeye karşı, terörü esas ve temel mücadele aracı olarak görmeye karşı kararlı bir uyarıda bulunmak görevimizdir. Terör hiçbir zaman düzenli bir askeri harekât olamaz, olsa olsa, tayin edici bir saldırıda kullanılan metotlardan biri olarak hizmet edebilir. Ama şu anda böyle bir tayin edici saldırı için *çağrı yayınlayabilir miyiz? Raboçeye Dyelo* açıkça yayınlayabileceğimizi düşünüyor ve nasıl oluyorsa, şöyle haykırıyor: “Saldırı birlikleri kurun!” Ama bu da gene, mantıktan çok coşkuya dayanıyor. Bizim askeri kuvvetlerimizin ana gövdesi, gönüllülerden ve asilerden meydana gelmektedir. Biz sadece birkaç küçük düzenli birliğe sahibiz, üstelik bunlar harekete geçirilmiş bile değildir; bunların hem birbirleriyle bağlantıları yoktur, hem de saldırı birliğini bir yana bırakalım, herhangi bir birlik olacak şekilde bile eğitilmiş değildirlere, Bütün bunlar göz önüne alındığında, mücadelemizin genel şartlarını değerlendirebilen ve olayların tarihi akışı içindeki her “dönemeç”te bu şartları hesaba katabilen bir kimse için, şu

anda sloganımızın “saldırına geçin” olamayacağı, “düşman kalesini kuşatın” olması gerektiği açıktır. Başka bir deyişle, Partimizin acil görevi, hemen şimdi girişilecek bir saldırı için eldeki bütün güçleri toplamak değil, bütün güçleri birleştirebilecek ve harekete fiiliyatta rehberlik edebilecek bir devrimci örgütün kurulması için çağında bulunmaktır. Bu örgüt, lafta değil fiiliyatta her protesto hareketini ve her patlayışı her zaman desteklemeye hazır ve bunu, tayin edici mücadele için uygun savaş kuvvetlerinin inşasında ve sağlamaştırılmasında kullanacak bir örgüt olmalıdır.

Şubat ve Mart olaylarından⁶ çıkarılan dersler öylesine etki-leyici oldu ki, şimdilik bu sonuç konusunda ilkede bir anlaşmazlık çıkacağı benzemiyor. Ne var ki, şu anda meselenin ilke olarak çözümlüne değil, pratik bir çözümlüne ihtiyacımız var. Sadece ihtiyaç duyulan örgütün niteliği ve kesin amacı konusunda açıklığa kavuşmakla kalmamalı, aynı zamanda örgüt için kesin bir *plan* hazırlamalıyız, böylece örgütün kuruluşu bütün yönleriyle ele alınmış olacaktır. Meselenin ihmale gelmez önemi karşısında, biz kendi partimize, şimdi basıma hazırlanan bir broşürde bir plan taslağını, daha ayrıntılı bir şekilde geliştirilmek üzere yoldaşlara sunuyoruz!⁷

Kanımızca, faaliyetlerimizin hareket noktası, istenilen örgütün kurulması yolundaki ilk adım yahut da izlendiği takdirde bu örgütü düzgün bir şekilde geliştirmemizi, derinleştirmemizi ve yaygınlaştırmamızı sağlayacak olan ana yol, bütün Rusya çapında bir siyasi gazetenin çıkarılması olmalıdır. En çok ihtiyaç duyduğumuz şey bir gazetedir; gazete olmadan, Sosyal-Demokrasinin hem genel olarak başlıca ve sürekli görevi, hem de halkın en geniş tabakaları

⁶ Burada, 1901 Şubat-Mart aylarında St. Petersburg, Moskova, Kiev, Harkov, Kazan, Yaroslavl, Varşova, Belostok, Tomsk, Odessa ve Rusya'nın diğer şehirlerinde meydana gelen işçi ve öğrencilerin devrimci kitle eylemleri, siyasi gösterişler, mitingler ve grevler kastediliyor. 1900-1901 öğretim yılında meydana gelen öğrenci hareketi, akademik taleplerden kaynaklandı ve sonunda istibdadın gerici siyasetine karşı devrimci siyasi eylem niteliğini aldı. En ileri işçiler tarafından desteklendi ve Rusya toplumunun bütün kesimlerinde yankı uyandırdı. 1901 Şubat ve Mart aylarındaki grevleri ve grevlere yol açan ilk olay, Kiev Üniversitesi'nden 183 öğrencinin bir siyasi öğrenci mitingine katıldıkları gerekçeyle askere alınmalarıydı. Hükümet, devrimci eylemlere katılanlara vahşice saldırdı. 4 (17) Mart 1901'de St. Petersburg'daki Kazan Katedrali'nin önündeki meydana yapılan gösteri yürüyüşüne katılanlara karşı girişilen misilleme özellikle şiddetli oldu, ama 1901 Şubat-Mart olayları, Rusya'da devrim dalgasının yükselmekte olduğunu gösterdi. İşçilerin harekete siyasi sloganlarla katılmaları çok büyük önem taşıyordu.

⁷ Lenin'in Ne Yapmalı? Hareketimizin Canalcı Sorunları adlı kitabına değiniliyor. Bu kitap ilk defa, 1902 Martında Stuttgart'ta Dietz Yayınevi tarafından yayınlandı.

arasında siyasete ve sosyalizmin meselelerine duyulan ilginin yükseldiği bir sırada içinde bulunduğumuz anın ihmale gelmez görevi olan ilkelere bağlı, sistemli ve çok yönlü propaganda ve ajitasyonu yürütemeyiz. Bireysel eylemler, mahalli bildirimler ve gazeteler vb. biçimindeki dağınık ajitasyonu, ancak sürekli bir yayının yardımıyla yürütülebilecek genelleştirilmiş ve sistemli bir ajitasyonla güçlendirme ihtiyacı, hiçbir zaman bugünkü kadar şiddetli bir şekilde hissedilmemiştir. Hiç abartısız diyebiliriz ki, bir gazetenin sık aralarla ve düzenli olarak basılması (ve dağıtılması), militan faaliyetlerimizin bu önde gelen ve en temel kesiminin ne kadar iyi inşa edildiğinin kesin bir kıstası olabilir. Ayrıca, gazetemiz bütün Rusya çapında olmalıdır. Yayın yoluyla halkı ve hükümeti etkilemek için çabalarımızı birleştirmede başarısızlığa uğradığımız takdirde ve başarısızlığa uğradığımız sürece, halkı ve hükümeti daha karmaşık, daha çetin, ama aynı zamanda daha tayin edici etkileme yollarını birleştirmeyi düşünmek hayalcilik olur. Hareketimiz, bölünüp parçalanma yüzünden, Sosyal-Demokratların büyük bir çoğunluğunun bakış açısını ve faaliyet alanını daraltan ve gizlilik ve uyanıklığı korumadaki ustalığını körelten bütünüyle mahalli çalışmaya gömülüp kalma yüzünden, pratik ve örgütsel bakımdan olduğu kadar, öncelikle ideolojik bakımdan da zarar görmektedir. İşte tam bu bölünüp parçalanma durumunda, yukarıda sözü edilen tutarsızlık ve bocalamaların en derin köklerini araştırmak gerekmektedir. Bu zaafın ortadan kaldırılması ve tek tek mahalli hareketlerin bütün Rusya çapında tek bir harekete dönüştürülmesi yolunda atılacak *ilk* adım, bütün Rusya çapında bir gazetenin çıkarılması olmalıdır. Sonuç olarak, kesinlikle bir *siyasi* gazeteye ihtiyacımız var. Bir siyasi organ olmadan, günümüz Avrupa'sında ismi olan bir siyasi hareket düşünülemez. Böyle bir gazete olmadan, siyasi huzursuzluk duyan ve protestoda bulunan bütün unsurları biraraya getirme ve böylece proletaryanın devrimci hareketini canlandırma görevimizi asla yerine getiremeyiz. Biz ilk adımı attık, işçi sınıfı arasında "ekonomik", fabrikalarla ilgili teşhirler için güçlü bir istek yarattık; şimdi de ikinci adımı atmalı ve halkın bütün kesimlerinde *siyasi* teşhir için tamamen siyasi bilince dayalı güçlü bir istek yaratmalıyız. Siyasi teşhirin sesinin bugün için zayıf, ürkek ve seyrek çıkması karşısında cesaretimiz kınılmamalıdır. Bunun nedeni, polislin zorbalığına tamamen boyun eğilmiş olması değildir; bu teşhirleri yapabilecek ve yapmaya hazır olanların konu-

şacakları bir kürsüleri yoktur, istekli ve yüreklendirici dinleyicileri yoktur, “her şeye kadir” Rus Hükümetine karşı olan şikayetleri yöneltirken, bunun yankı bulacağı gücü halk arasında hiçbir yerde görememektedirler. Ama bugün bütün bunlar hızla değişmektedir. Böyle bir güç vardır. Bu güç, sadece siyasi mücadele çağrılarını dinlemeye ve desteklemeye değil, aynı zamanda cesaretle savaşa katılmaya da hazır olduğunu göstermiş bulunan devrimci proletaryadır. Bugün çarlık hükümetini ülke çapında teşhir edecek bir kürsü sağlamak durumundayız ve bunu yapmak görevimizdir. Bu kürsü, Sosyal-Demokrat bir gazete olmalıdır. Rusya toplumunun diğer sınıf ve tabakalarından ayrı olarak, Rusya işçi sınıfı, siyasi bilgiye karşı sürekli bir ilgi göstermekte ve illegal yayın için (sadece yoğun huzursuzluk dönemlerinde değil) sürekli ve yaygın bir talepte bulunmaktadır. Böyle bir kitle talebi var olduğunda, tecrübeli devrimci önderlerin yetiştirilmesine başlandığında ve işçi sınıfının yoğunlaşması, onu büyük şehirlerdeki işçi sınıfı mahallelerinde ve fabrikaların birarada bulunduğu yerlerde gerçekten hakim duruma getirdiğinde, artık proletarya için bir siyasi gazete çıkarmak son derece uygundur. Proletarya aracılığıyla gazete şehir küçük-burjuvazisine, köylük bölgelerdeki zanaatkarlara ve köylülere ulaşacak ve böylelikle halkın gerçek siyasi gazetesi haline gelecektir.

Ne var ki, bir gazetenin rolü, yalnızca fikirlerin yayılması, siyasi eğitim ve siyasi müttefiklerin kazanılmasıyla sınırlı değildir. Bir gazete sadece kolektif bir propagandacı ve kolektif bir ajitatör değil, aynı zamanda kolektif bir örgütleyicidir. Bu bakımdan, gazete, inşa halindeki bir binanın çevresinde kurulan iskeleyle benzetilebilir; bu iskele, yapının sınırlarını belirler, inşaat işçileri arasındaki bağlantıyı kolaylaştırır ve böylelikle onların yapılacak işleri dağıtmalarını ve örgütlü çalışmalarından çıkardıkları ortak sonuçları görmelerini sağlar. Gazetenin yardımı ve aracılığıyla, sadece mahalli faaliyetlere değil, aynı zamanda düzenli genel çalışmaya da girişecek kalıcı bir örgüt doğal olarak şekillenecek ve üyelerini siyasi olayları dikkatle izleyebilecek şekilde yetiştirecek, bu olayların halkın çeşitli tabakaları üzerindeki etkisini ve önemini değerlendirecek ve devrimci partinin bu olayları etkileyebilmesi için etkili yolları geliştirecektir. Sadece gazetenin düzenli olarak çoğaltılması ve dağıtımının sürekli olarak geliştirilmesi gibi teknik bir görev bile, birleşik partinin bir temsilciler ağını gerektirecektir; bu temsilciler birbirleriyle sürekli

bir bağ kuracaklar, olayların genel durumundan haberdar olacaklar, bütün Rusya çapındaki çalışmada kendilerine düşen ayrıntılı görevleri yerine getirmeye alıacaklar ve çeşitli devrimci eylemlerin örgütlenmesinde kendi güçlerini sinayacaklardır. Bu temsilciler ağı,* tam gereğini duyduğumuz türden bir örgütün, yani bütün ülkeyi kucaklayacak kadar yaygın; kesin ve ayrıntılı bir işbölümü gerçeğe geçirebilecek ölçüde geniş ve çok yönlü; *kendi* çalışmasını her şart altında, bütün “ani dönemeçler”de ve her beklenmedik durumda düzenli olarak yürütebilecek kadar serinkanlı; bir yandan, düşman bütün kuvvetlerini tek bir noktada topladığında güçlü düşmana karşı açık savaşa girişmekten kaçınabilecek, öte yandan da, düşmanın acemiliğinden yararlanabilecek ve ona en beklemediği zamanda ve yerde saldırabilecek kadar esnek bir örgütün iskeletini oluşturacaktır. Bugün büyük şehirlerin sokaklarındaki öğrenci gösterilerini desteklemek gibi nispeten kolay bir görevle karşı karşıyayız; ama yarı belki de, sözgelimi, belli bir yöredeki işsiz hareketini desteklemede, bir köylü ayaklanmasında devrimci bir rol oynamak üzere görevimizin başında bulunmak zorunda kalabiliriz. Bugün, hükümetin *Zemstvo*'ya⁸ karşı açtığı kampanyadan doğan gergin siyasi durumdan yararlanmak zorundayız; ama yarı, saldırıya geçen bir çarlık başıbozuğuna karşı halkın öfkesini desteklemek ve onu açıkça geri çekilmeye zorlamak üzere dünyayı başına yıkarak amacıyla boykotlar, suçlama bildirileri, gösteri yürüyüşleri vb. gibi yollarla yardımcı olmak zorunda kalabiliriz. Bu ölçüde bir savaş hazırlığı, ancak düzenli birliklerin sürekli faaliyetiyle geliştirilebilir. Eğer ortak bir gazete çıkarmak için güçlerimizi birleştiresek, bu çalışma, sadece en yetenekli propagandacıları değil, aynı zamanda tayin edici mücadele için sloganı tam zamanında atabilen ve o mücadelede önderliği ele geçirebilen en yetenekli örgütleyicileri

* Hiç şüphesiz, bu temsilcilerin ancak Partimizin mahalli komiteleriyle (gruplar, eğitim mahfilleri) en yakın temas içinde başarılı bir şekilde çalışabilecekleri açıktır. Genel olarak, tasarladığımız tüm plan, elbette ancak Partiyi defalarca birleştirmeye çalışmış olan ve bu birleştirmeyi bugün değilse yarı, şu yoldan değilse bu yoldan başaracağından emin olduğumuz komitelerin en aktif desteği sayesinde gerçekleştirilebilir.

⁸ *Zemstvo*'lar - asillerin elindeki mahalli kendi kendini yönetim organları. 1864 yılında çarlık Rusya'sının merkezi vilayetlerinde kurulmuşlardı. Yetkileri sadece mahalli ekonomik meselelerle (hastanelerin işletilmesi, yol yapımı, istatistik, sigorta) kısıtlıydı ve valilerin ve İçişleri Bakanlığının denetimini altındaydılar. Bunlar hükümetin nza göstermediği herhangi bir karar kaldırtabiliyorlardı.

ve en yetenekli siyasi parti önderlerini de yetiştirecek ve ortaya çıkaracaktır.

Son olarak, doğabilecek bir yanlış anlamayı önlemek için birkaç söz daha edelim. Durmadan sistemli ve planlı hazırlıktan söz ettik; ama asla, istibdadın ancak düzenli bir kuşatmayla ya da örgütlü bir saldırıyla yıkılabileceğini söylemek istemiyoruz. Böyle bir görüş, hem saçma, hem de doktriner bir görüş olur. Tam tersine, istibdadın, kendisini sürekli olarak tehdit eden kendiliğinden patlamaların ya da önceden görülemeyen siyasi karşılıkların etkisi sonucu çökmesi son derece mümkündür ve böyle ihtimal tarihi olarak çok daha fazladır. Ama maceracı kumarlardan sakınmak niyetinde olan hiçbir siyasi parti, faaliyetlerini, böyle patlamaları ve karışıklıkları beklemeye dayandıramaz. Biz kendi yolumuzda ilerlemeli ve düzenli çalışmamızı sebatla sürdürmeliyiz. Beklenmedik olaylara ne kadar az bel bağlarsak, herhangi bir “tarihi dönemeç” karşısında hazırlıksız yakalanmamız da o kadar imkansızlaşır.

LENİN

1901 yılında yazıldı.
İlk kez 1901 Mayıs'ında
İskra No: 4'de yayınlandı.
Bütün Eserler,
Cilt: 5, s: 13-24.

BİR YOLDAŞA ÖRGÜTSEL GÖREVLERİMİZ ÜZERİNE MEKTUP⁹

Sevgili yoldaş,
“St. Petersburg Devrimci Partisinin Örgütlenmesi” için hazırladığınız taslağın eleştirilmesi isteğinizi memnurlukla yerine ge-

⁹ *Bir Yoldaşa Örgütsel Görevlerimiz Üzerine Mektup*, St. Petersburg’lu Sosyal-Demokrat A. A. Şneyerson’un (Yeryoma) o şehirdeki sosyal-demokrat çalışmaların örgütlenme tarzını eleştiren mektubuna verilen yanıtıdır.

Lenin ve yakın arkadaşlarının 1895 Aralık ayında tutuklanmalarından sonra, “ekonomistler” İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği’ni yavaş yavaş denetimleri altına aldılar. Devrimcilerin bir yer altı ve merkezi örgütünün kurulması için mücadele dene devrimci Marksistlerin tam tersine, “ekonomistler”, siyasi mücadelenin önemini inkar ediyor ve seçim ilkesine dayalı ve başlıca hedefi, işçilerin ekonomik çıkarlarını dolaysızca savunmak ve karşılıklı yardım bankaları kurmak olan geniş bir işçi sınıfı örgütünün kurulması düşüncesini ortaya atıyorlardı. “Ekonomistler” Mücadele Birliği’ni uzun süre denetimlerinde tutarak onun örgütsel yapısına da kendi damgalarını vurdular; Birliğin işçi sınıfı üyeleri (sözümona işçi örgütü) suni olarak aydın üyelere ayrıldı. Birliğin gevşek örgütlenişi, işçilerin otokrasiye ve burjuvaziye karşı kitle çapında devrimci mücadelesine önderlik etmeye değil, daha çok sendikala biçimde bir mücadeleye uygundu. St. Petersburg örgütünde Iskra’cılarla “ekonomistler” arasında gelişen mücadele, RSDİP’

tiriyorum.¹⁰ (Anlaşılan, bununla, St. Petersburg'daki Rusya Sosyal-Demokrat işçi Partisinin çalışmalarının örgütlenmesini kastediyorsunuz.) Ortaya koyduğunuz mesele öylesine önemli ki, St. Petersburg Komitesinin bütün üyeleri ve hatta genel olarak bütün Rusya Sosyal-Demokratları bu meselenin tartışılmasına katılmalıydılar.

Her şeyden önce, “Birlik”in eski (dediğiniz gibi, “birlik tipi”) örgütlenmesinin elverişsizliğine ilişkin açıklamanıza tamamen katıldığımı belirtmek isterim. *Raboçeye Dyelo* taraftarlarının “demokratik” ilkeleri öne sürerken büyük kibirlilik ve inatçılıkla savunuculuğunu yaptıkları seçim sistemine, ilerici işçiler arasında ciddi bir eğitimin ve devrimci öğretimin yokluğuna ve işçilerin faal çalışmalarından kopmalarına değiniyorsunuz.

nin St. Petersburg Komitesinin 1902 yazında Iskra'nın safına geçmesiyle doruğuna ulaştı.

Iskra'nın 15 Aralık 1902 tarihli 30. sayısında şöyle deniyordu: “Haziran ayında St. Petersburg dolaylarında yapılan ve işçi örgütünün beş semtini de temsil eden işçilerin (işçi örgütünün en yüksek kuruluşunu meydana getiriyordu) katıldığı bir toplantıda ortaya iki mesele çıktı. Bu meseleler şunlardı: 1) Rusya Sosyal-Demokrasisindeki iki akım: bugüne kadar St. Petersburg'da görülen eski “ekonomist” akım ve Iskra ve Zarya tarafından temsil edilen devrimci akım; 2) Örgütlenme ilkeleri (sözümونا “demokratizm” ya da bir “devrimciler örgütü”). Her iki meselede de bütün işçiler birliğiyle “ekonomizmi” ve “demokratizmi”e karşı çıktılar ve Iskra akımının sağında yer aldılar.”

St. Petersburg Mücadele Birliğini Iskra'nın örgütlenme ilkelerinin ruhuna uygun olarak yeniden inşa etmek için, Iskra örgütünün, işçi örgütünün ve St. Petersburg komitesinin temsilcilerinden oluşan bir komite kuruldu. Ama Tokarev'in başını çektiği “ekonomistler”, St. Petersburg Komitesinin Iskra'nın tutumunu destekleme kararına katılmadıklarını bildirdiler; sözümونا İşçi Örgütleri Komitesini kurdular ve Iskra'cılara karşı mücadeleye giriştiler. Iskra'cılar işçilerin desteği sayesinde mevzilerini korudular ve St. Petersburg örgütü içindeki durumlarını sağlamlaştırdılar.

Lenin'in Parti örgütlenmesi için planını geliştirdiği ve somut olarak biçimlendirdiği *Bir Yoldaşa Mektup*, St. Petersburg'a, “ekonomistler”e karşı mücadele en yüksek noktasına ulaştığı bir sırada vardı. Mektubun hektografla kopyası çıkarıldı, elle çoğaltıldı ve St. Petersburg'lu Sosyal-Demokratlar arasında dağıtıldı. 1903 Haziranında Sibirya Sosyal-Demokrat Birliği tarafından RSDİP'nin Örgütlerindeki Eski Devrimci Çalışma Üzerine (Bir Yoldaşa Mektup) illegal olarak yayınlandı. Bu mektup RSDİP Merkez Komitesi tarafından ayrı bir broşür olarak da yayınlandı ve broşürü baskıya bizzat hazırlayan Lenin ona bir önsöz, bir de ek yazdı. Mektup, Sosyal-Demokrat örgütlerde geniş çapta dağıtıldı. 1902-05 yıllarını kapsayan polis arşivleri, Moskova, Riga ve Don Rostov'u, Nahcevan, Nikolayev, Krasnoyarsk, Irkutsk ve diğer yerlerde yapılan polis baskınlarında bu mektubun ele geçtiğini ortaya koyuyor.

SBKP Merkez Komitesinin Marksizm-Leninizm Enstitüsü'nün arşivlerinde; Mektup'un sadece ilk sayfasının el yazması bulunmaktadır. Bu sayfada Lenin'in elyazısıyla şu not vardır: “Genel olarak St. Petersburg Komitesine ve özel olarak da Yeryoma yoldaşa (Lenin'den).”

¹⁰ Buradaki “taslak”, St. Petersburg şehrindeki devrimci çalışmayla ilgili tüzük taslağıdır, yoksa RSDİP'nin genel tüzüğü değil. Metnin bazı yerlerinde “taslak” yerine “tüzük” kullanılıyor. (Ç.N.)

Durum tam olarak şöyle: 1) (sadece işçiler arasında değil, aydınlar arasında da) ciddi bir eğitimin ve devrimci öğretimin bulunmaması; 2) seçim ilkesinin yersiz ve aşırı ölçüde uygulanması; ve 3) işçilerin faal *devrimci* çalışmalarından kopmaları. St. Petersburg örgütünün ve Partimizin daha birçok mahalli örgütünün temel zaafı buradadır.

Mektubunuzdan temel hatalarını anlayabildiğim kadarıyla, örgütsel görevler hakkındaki temel görüşünüzü tamamen paylaşıyor ve örgütlenme planınıza katılıyorum.

Özellikle, bütün Rusya çapındaki çalışmayla ve bir bütün olarak Parti faaliyetiyle ilgili görevlere özel önem verilmesi yolundaki görüşünüze tamamen katılıyorum. Bu, sizin taslağınızın Birinci Maddesinde şöyle ifade edilmiş: “İşçiler arasında sürekli muhabirleri bulunan ve örgüt içindeki çalışmalarla sıkı bağı olan *Iskra* gazetesi, *Partinin* yönetici merkezidir (sadece bir komitenin ya da semtin değil.)” Ben sadece, teorik gerçekleri, taktik ilkeleri, genel örgütlenme görevlerini ve herhangi bir an için tüm Partinin genel görevlerini geliştirip ortaya çıkaran gazetenin, partinin *ideolojik* önderi olabileceğini ve olması da gerektiğini belirtmekle yetineceğim. Ama ancak, bütün komitelerle *kişisel* bağları sağlayan, Rusya Sosyal-Demokratları arasındaki en devrimci bütün güçleri kucaklayan ve yayınların dağıtılması, bildirilerin basılması, güçlerin gereğince dağıtılması ve özel uğraşları üstlenecek kişilerin ve grupların atanması ve gösterilerin ve bütün Rusya çapında bir ayaklanmanın hazırlanması vb. gibi Partinin bütün genel meseleleriyle *uğraşan* özel bir merkezi grup (diyelim, Merkez Komitesi) hareketin doğrudan *pratik* önderi olabilir. Örgütün en kesin gizliliğini ve hareketin sürekliliğini korumak zorunlu olduğuna göre, Partimizin iki yönetici merkezi olabilir ve olmalıdır da: bir M.O. (Merkez Organ) ve bir M.K. (Merkez Komitesi). Bunlardan birincisi, ideolojik önderlikten; ikincisi de, doğrudan ve pratik önderlikten sorumlu olmalıdır. Bu gruplar arasındaki eylem birliği ve gerekli dayanışma sadece tek bir Parti programıyla değil, aynı zamanda bu iki *grubun bileşimiyle* (her iki grup da. M.O. ve M.K., birbiriyle tam bir ahenk içinde olan kimselerden meydana gelmelidir) ve düzenli ve sistemli ortak toplantıların düzenlenmesiyle de sağlanmalıdır. Ancak o zaman, hem M.O. Rus jandarmasının erişemeyeceği bir yere yerleştirilebilir ve tutarlılığı ve sürekliliği teminat altına alınabilir; hem de M.K. bütün

temel meselelerde M.O. ile daima birlik içinde bulunabilir ve hareketin bütün pratik yönlerini doğrudan doğruya *yönetebileceği* serbestliye sahip olabilir.

Dolayısıyla, Tüzüğün Birinci Maddesi (sizin taslağınıza göre) sadece hangi Parti organının yönetici organ olarak tanındığını belirtmekle kalmamalı (bu elbette gereklidir), aynı zamanda bir mahalli örgütün, onlar olmadan Partinin bir parti olarak varlığını sürdüremeyeceği merkezi kuruluşları *yaratmak*, desteklemek ve sağlamlaştırmak için faal bir şekilde çalışma görevini üstlenmesi gerektiğini *de belirtmelidir*.

Daha sonra, İkinci Maddede, komitenin “mahalli örgütü yönetmesi” gerektiğini (belki de “Partinin bütün mahalli çalışmaları ve bütün mahalli örgütleri” demek daha iyi olurdu; ama ben, ifade ayrıntıları üzerinde durmayacağım) ve hem işçilerden, hem de aydınlardan meydana gelmesi gerektiğini, çünkü onları iki komiteye bölmenin zararlı olacağını söylüyorsunuz. Bu, kesinlikle ve tartışmasız doğrudur. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin tek bir komitesi olmalı ve bu komite de, kendilerini bütünüyle Sosyal-Demokrat faaliyetlere adanmış, sağlam inançlı Sosyal-Demokratlardan oluşmalıdır. Mümkün olduğu kadar çok sayıda işçinin tam bir sınıf bilincine varmasına, profesyonel devrimci ve komite üyesi haline gelmesine özellikle önem vermeliyiz.* İki değil de *tek bir* komite oldu mu, komite, üyelerinin birçok işçiyi *kişisel* olarak tanımaları meselesi özel bir önem kazanır. İşçilerin arasında olup biten her şeye önderlik edebilmek için, bütün semtlere girip çıkabilmek, çok sayıda işçi tanımak ve her çeşit yola sahip olmak vb. gerekir. Bu yüzden, komite, işçi sınıfı hareketinin bizzat işçilerin arasından çıkacak belli başlı bütün *önderlerini* mümkün olduğu kadar kapsmalıdır. Komite, mahalli hareketi *bütün* yönlerden yönetmeli ve Partinin *bütün* mahalli kuruluşlarının, güçlerinin ve araçlarının sorumluluğunu üstlenmelidir. Siz komitenin nasıl kurulması gerektiğinden söz etmemişsiniz; ama bu durumda özel kurallar koymanın pek o kadar gerekli olmadığı konusunda da anlaşacağımızı sanıyorum; komitenin nasıl kurulması gerektiği meselesi, Sosyal-Demokratların yerinde tespit edecekleri bir meseledir. Ama

* Komiteye, işçi kitleleriyle en çok bağı olan ve işçi kitleleri arasında en fazla “sayılan” devrimci işçileri almaya çalışmalıyız.

belki de şunu belirtmek gerekiyor: komiteye yeni üyelerin alınması, komite üyelerinin çoğunluğunun (ya da üçte ikisinin vb.) kararıyla gerçekleşmeli ve komite, temas listesinin güvenilir (devrimci açıdan) ve sağlam (siyasi anlamda) ellere verilmesine dikkat göstermeli ve aday üyeleri önceden hazırlamalıdır. M.O. ve M.K.'mız olduğu zaman, yeni komiteler ancak bunların işbirliği ve rızasıyla kurulmalıdır. Elden geldiğince, komitelerde çok fazla sayıda üye bulunmamalı (böyle komiteler iyi eğitilmiş, her biri devrimci faaliyetin özel bir dalında teknik ustalık kazanmış kişilerden kurulmuş olur), ama aynı zamanda komiteler, çalışmanın bütün yönlerinin üstesinden gelebilecek, komitenin tam olarak temsil edilmesini ve kararları uygulamasını sağlayabilecek yeterli sayıda üyeyi de kapsamalıdır. Üyelerin sayısı oldukça fazla ve sık sık toplanmaları da tehlikeli olursa, o zaman komite içinden özel ve çok büyük bir *yürütme* grubu (diyelim, beş ya da daha az kişiden meydana gelen) seçmek gerekebilir. Ama bu gruba kesinlikle komitenin sekreteri ve bir bütün olarak çalışmaya pratikte rehberlik edebilecek olanlar girmelidir. Tutuklamalar olduğu takdirde çalışmanın kesintiye uğramaması için, bu gruba aday üyeler sağlanması da *özellikle önemlidir*. Yürütme grubunun faaliyetleri ve bu gruba üye alma işlemi vb. komitenin genel toplantısının onayına tabi olmalıdır.

Ayrıca, komiteden sonra, onun altında şu kuruluşları öneriyorsunuz: 1) tartışma toplantıları (“en iyi” devrimcilerin konferansları); 2) semt mahfilleri;¹¹ 3) bu semt mahfillerinin her birine bağlı birer propagandacı mahfil; 4) fabrika mahfilleri; ve 5) belli bir semtteki fabrika mahfillerinin delege “temsilcilerinin toplantıları”. Komitenin altındaki *bütün* diğer kuruluşların (üstelik sizin saydıklarınızın yanı sıra, daha birçok ve son derece çeşitli kuruluşlar da olmalıdır) komiteye tabi olmaları gerektiği ve semt grupları (çok büyük şehirlerde) ve fabrika grupları (her zaman ve her yerde) bulunması gerektiği konusunda size tamamen katılıyorum. Ama sanırım, birçok ayrıntıda sizinle aynı kanıda değilim. Mesela, “tartışma toplantıları”nın tamamen gereksiz olduğu kanısındayım. “En iyi” devrimcilerin hepsi de komitede olmalı ya da özel bir çalışmaya katılmalıdır (basım, ulaştırma, ajitasyon gezileri ya da sözc gelimi,

¹¹ Mahfil (circle): Partili ve Partisiz devrimcilerden meydana gelen geniş grup. Mahfil, Parti hücresi değildir. (Ç.N.)

bir pasaport bürosunun, hafiyeler ve ajan provokatörlerle uğraşan savaşı müfrezelerinin ya da ordu içinde grupların vb. örgütlenmesi).

“Konferanslar” komite ve her semtteki ve her fabrikadaki propaganda, iş kolu (dokumacılar, makina işçileri, deri işçileri vb.), öğrenci, edebiyat vb. mahfillerinde yapılacaktır. Konferanslar niçin özel bir kuruluşu gerektirsin?

Devam edelim. Çok haklı olarak, *Iskra*'ya doğrudan yazı yazma imkanının “her isteyen”e tanınmasını istiyorsunuz. Ne var ki, “doğrudan” sözü, gazetenin bürosunun ya da adresinin “her isteyen” tarafından bilinmesi şeklinde anlaşılmalıdır; ancak, *dileyen herkesin* mektupları yazı kuruluna vermesi (ya da göndermesi) zorunlu olmalıdır. Elbette adresler *oldukça geniş bir çevre* tarafından bilinmelidir, ama her isteyene verilmemeli, sadece güvenilir ve gizlilik şartlarına uyma yeteneğine sahip oldukları bilinen devrimcilere verilmelidirler. Belki de, sizin önerdiğiniz gibi, her semtte bir kişiye de değil, birçok kişiye verilmeleri gerekebilir. Aynı zamanda, çalışmamıza katılan herkesin, tek tek her bir mahfillin kararlarını, isteklerini, dileklerini komitenin ve ayrıca M.O. ve M.K.'nin dikkatine sunma *hakkına sahip olması* gerekir. Eğer bunu sağlarsak, *Parti görevlilerinin bütün konferansları*, “tartışma toplantıları” gibi son derece hantal ve gizlilik kurallarına aykırı bir şeye gerek kalmadan, *eksiksiz malumattan* yararlanacaklardır. Elbette mümkün olduğu kadar çok sayıda ve çeşitli görevlinin vereceği *kişisel konferanslar* düzenlemeye de çalışmalıyız; ama burada her şey gizliliğe uymaya bağlıdır. Rusya'da genel toplantılar ancak pek seyrek ve istisnai olarak mümkündür ve “en iyi devrimcilerin” bu toplantılara katılmalarına izin verilirken bir kat daha uyanık olmak gerekir, çünkü ajan provokatörlerin bu toplantılara sızmaları ve hafiyelerin toplantıya katılanlardan birini izlemeleri genellikle daha kolaydır. Sanırım şöyle yapmak daha doğru olur: büyük bir genel toplantı (diyelim, 30 ile 100 kişi arasında) düzenlemek mümkün olduğunda (mesela, yazın ormanda ya da bu amaç için özel olarak sağlanmış bir apartman katında), komite “en iyi devrimciler”den bir ya da ikisini göndermeli ve toplantıya uygun kişilerin katılmasını, yani mesela çağrılardan fabrika mahfillerinin mümkün olduğu kadar çok sayıda güvenilir üyesine ulaştırılmasını vb. *sağlama almalıdır*. Ama bu toplantılar resmi kayıtlara geçirilmemeli, Tüzüğe konulmamalı. ve düzenli olarak yapılmalıdır. İşler, toplantıya katılan herkesin orada bulunan

herkesi tanıyabileceği, yani her bir kimsenin bir mahfilin “temsilcisi” olduğunu bileceği vb. tarzda düzenlenmemelidir. İşte hem bu yüzden, sadece “tartışma toplantıları”na değil, aynı zamanda “temsilci toplantıları”na da karşıyım. Bu iki kuruluşun yerine, şöyle bir kural önereceğim. Komite, harekette pratik olarak yer alanların mümkün olduğu kadar çok sayıda ve genel olarak da işçilerin katılacağı büyük toplantılar düzenlenmesini sağlamalıdır. Toplantının yeri, zamanı, gereği ve toplantıya kimlerin katılacağı, böyle işlerin gizli düzenlenişinden sorumlu olan komite tarafından tespit edilmelidir. Açık havada, ormanda vb. düzenlenen daha az resmi nitelikteki işçi toplantılarının bu kuralla hiçbir şekilde sınırlanamayacağı açıktır. Belki de Tüzükte bu konuyla ilgili bir şey söylememek daha bile iyi olur.

Daha sonra, semt gruplarının en önemli görevlerinden birinin, yayınların düzenli olarak *dağıtılmasını* örgütlemek olduğu konusunda, size tamamen katılıyorum. Sanırım, semt grupları esas olarak komiteler ile fabrikalar arasında *aracılık* ve hatta çoğu zaman *kuryelik* görevini yerine getirmelidirler. Semt gruplarının ana görevi, komiteden gizlilik kurallarına uygun olarak aldıkları yayınları düzgün bir şekilde dağıtmak olmalıdır. Bu son derece önemli bir görevdir, çünkü eğer biz dağıtım yapan özel bir semt grubu ile o semtteki *bütün fabrikalar* ve o semtteki mümkün olduğu kadar çok sayıda işçi evi arasında düzenli bir bağ kurabilirsek, bu hem gösteriler, hem de bir ayaklanma açısından büyük değer taşıyacaktır. Yayınların, broşürlerin, bildirilerin hızlı ve düzenli bir biçimde dağıtılmasını düzenlemek ve örgütlemek ve bu amaçla bir temsilciler ağı yetiştirmek demek, ilerideki gösterilerin ya da ayaklanmanın hazırlık çalışmalarının *büyük* bir kısmının gerçekleştirilmiş olması demektir. Yayınların dağıtımının örgütlenmesine bir huzursuzluk, grev ya da karışıklık zamanında başlamak çok geç olur. Bu çalışma ancak, dağıtımın ayda iki ya da üç defa zorunlu kılınmasıyla, tedricen gerçekleştirilebilir. Eğer elde gazete yoksa, bildiri dağıtılabilir ve dağıtılmalıdır da; ama dağıtım cihazının boş kalmasına asla izin verilmemelidir. Bu cihaz öylesine mükemmel bir duruma getirilmelidir ki, mesela bütün bir St. Petersburg işçi sınıfını bir olaydan bir gecede haberdar edebilmeli ve harekete geçirebilmelidir. Bu asla hayalci bir hedef değildir; yeter ki, bildiriler merkezden daha dar aracı mahfillere, onlardan da dağıtıcılara sistemli bir şekilde aktarılabilsin.

Kanımcı, semt gruplarının görevleri, bu aracılık ve aktarma çalışmasının dışına taşınmamalıdır; ya da daha kesin koyacak olursak, semt gruplarının görevleri bu çalışmanın dışına ancak en büyük temkinlilikle taşınmalıdır; yoksa bu durum sadece keşfedilme ihtimalini artırır ve çalışmanın bütünlüğüne zarar verir. Hiç şüphe yok ki, bütün Parti meselelerinin tartışıldığı konferanslar semt mahfillerinde de yapılacaktır, ama mahalli hareketin bütün genel meselelerine ilişkin *kararlar* sadece komite tarafından alınmalıdır. Semt gruplarının bağımsız hareket etmesine, bildirilerin aktarılması ve dağıtılmasının sadece teknik yanını ilgilendiren meselelerde izin verilmelidir. Semt gruplarının bileşimi komite tarafından tespit edilmelidir, yani komite kendi üyelerinden bir ya da ikisini (ya da komitede bulunmayan yoldaşları) şu ya da bu semte delege olarak *atar* ve onlara *bir semt grubu kurmaları* talimatını verir; aynı şekilde, bu semt grubunun bütün üyeleri de komite tarafından seçilir. Semt grubu, komitenin bir koludur ve bütün yetkilerini komiteden alır.

Şimdi de, propagandacı mahfilleri, meselesine geçiyorum. Propaganda güçlerimizin azlığı yüzünden, bu mahfilleri tek tek her semtte örgütlemek hem epeyce zordur, hem de pek arzu edilir bir şey değildir. Propaganda, komitenin bütünü tarafından aynı anlayış içinde yürütülmesi ve kesinlikle merkezileştirilmelidir. Dolayısıyla, bu konuda şöyle düşünüyorum: komite çeşitli üyelerine, bir propagandacılar grubu örgütlemeleri talimatını verir (bu propagandacılar grubu, komitenin bir kolu ya da *komitenin kuruluşlarından biri* olur). Bu grup, gizliliği korumak için semt gruplarının *yardımlarından* yararlanarak, *bütün şehirde* ve komitenin “yetki alanı içine giren” bütün yörelerde propaganda yürütmelidir. Bu grup, gerekirse, alt gruplar kurabilir ve mesela, bazı görevlerini bu alt gruplara devredebilir. Ama bütün bunlar ancak komitenin nzasıyla yapılabilir. Komite, her zaman ve kayıtsız şartsız, hareketle şu ya da bu şekilde bağı olan her gruba, alt gruba ve mahfile kendi delegesini atama hakkına sahip olmalıdır.

Aynı tarzda bir örgütlenme, aynı tipten komite kolları ya da kuruluşları, harekete hizmet eden çeşitli grupların hepsine uygulanmalıdır. Örneğin, yüksek ve orta dereceli okullardaki öğrenci gruplarına; devlet memurları arasındaki taraftar gruplarına; ulaştırma, basın ve pasaport gruplarına; gizli toplantı yerleri düzenleyen gruplara; hafiyelerin izini sürerek onları tespit etmekle görevli gruplara;

askerler arasındaki gruplara; silah sağlamakla görevli gruplara; “maddi gelir getiren girişimler”i örgütleyen gruplara vb. uygulanmalıdır. Gizli bir örgütü yönetmenin bütün sanatı, *mümkün olan her şeyden* yararlanmakta, “herkese yapacak bir iş vermekte” ve aynı zamanda bütün hareketin *önderliğini*, sırf birtakım yetkilere dayanarak değil, otoriteye, canlılığa, daha fazla tecrübeye, daha çok yönlülüğe ve daha fazla yeteneğe sahip olarak elde tutmakta yatar. Bunu, eğer merkezde olağanüstü yetkilere sahip *yeteneksiz* bir kimse *bulunursa* mutlak merkezizetçiliğin hareketi kolayca mahvedebileceği yolundaki malum muhalefet ihtimaline karşı belirtiyorum. Bu hiç şüphesiz mümkündür, ama bu seçim ilkesiyle ya da ademi merkezizetçilikle giderilemez; bunların geniş ölçüde uygulanmasına kesinlikle göz yumulamaz ve bunlar, otokrasi yönetimi altında yürütülen devrimci çalışmaya son derece zararlıdır. Bu, herhangi bir tüzükle de giderilemez; ancak tek tek her bir alt grubun karar almaları M.O. ve M.K.’ne başvurmaları ve (en kötü durumda) kesinlikle yeteneksiz yetkililerin *görevlerinden alınması* yolunu izleyen “yoldaşça etkileme” tedbirleriyle giderilebilir. Komite, devrimci çalışmanın çeşitli yönlerinin çeşitli yetenekleri gerektirdiğini ve bir örgütleyici olarak hiç işe yaramayan bir kimsenin bazan bir ajitatör olarak son derece değerli olabileceğini ya da kesin gizli çalışmada iyi olmayan birisinin mükemmel bir propagandacı olabileceğini vb. gözönüne alarak, mümkün en geniş işbölümünü sağlamak için çaba harcamalıdır.

Bu arada, propagandacılar konusuna değinmişken, bu mesleğin yeteneksiz kişilere yüklenerek propaganda seviyesinin düşürülmesini birkaç kelimeyle eleştirmek isterim. Ayırım yapmaksızın bir öğrenciyi ve “bir mahfile verilmesini” isteyen bir genci propagandacı olarak görmek, bazan aramızda alışkanlık haline geliyor. Buna karşı çıkılmalıdır, çünkü çok büyük zararlar vermektedir. İlkelerde sonuna kadar tutarlı ve gerçekten yetenekli *çok az* propagandacı vardır (ve böyle bir propagandacı olabilmek için insanın çok inceleme yapması ve deneyim kazanması gerekir); dolayısıyla, böyle kimseler uzmanlaştırılmalı, tamamen bu tür çalışmaya verilmeli ve onlara en büyük ihtimam gösterilmelidir. Bunlar, haftada bir dersler vermeli ve gerektiğinde başka şehirlere gönderilmelidirler; genellikle, yetenekli propagandacılar çeşitli kasaba ve şehirleri dolaşmalıdırlar. Ama yeni başlayan gençlere esas olarak pratik görevler

verilmelidir; öğrencilerin mahfilleri yönetmelerine iyimser bir şekilde “propaganda” adı verilmekte ve buna bakılarak, onlara pratik görevler verilmesi ihmal edilmektedir. Elbette, ciddi pratik işler köklü bir eğitimi de gerektirir; ama gene de, bu alanda “yeni başlayanlar” a daha kolay iş bulunabilir.

Şimdi de fabrika mahfillerini ele alalım. Bunlar bizim için özellikle önemlidir: hareketin temel gücü, *büyük* fabrikalardaki işçilerin örgütlenmesinde yatmaktadır, çünkü büyük fabrikalar (ve imalathaneler) işçi sınıfının sadece sayı bakımından hakim kesimini değil, aynı zamanda daha da önemlisi, etki, gelişme ve savaşma gücü bakımından da hakim kesimini kapsamaktadır. Her fabrika, bizim kalemiz olmalıdır. Bunun için de, her “fabrika” işçileri örgütü içte ne kadar gizliyse, dışta o ölçüde “dal budak salmalı”, yani dış ilişkilerinde herhangi bir devrimci örgüt gibi antenlerini elden geldiğince uzağa ve mümkün olduğu kadar çok yöne uzatmalıdır. Burada da, bir grup devrimci işçinin kaçınılmaz olarak yönetici ve “hakim” çekirdeği oluşturması gerektiğini önemle belirtiyorum. “Fabrika” mahfilleri de *dahil* olmak üzere, geleneksel tipte saf işçi ya da saf sendikal Sosyal-Demokrat örgütlenmeyi tamamen terketmeliyiz. Fabrika grubu ya da fabrika (imalathane) komitesi (çok sayıda kişiden oluşan öteki gruplardan ayırdelebilmesi için), fabrikadaki bütün Sosyal-Demokrat çalışmayı yürütmek yetkilerini ve talimatlarını *doğrudan doğruya komiteden* alan çok az sayıda *devrimciden* meydana gelmelidir. Fabrika komitesinin her üyesi. kendini komitenin bir temsilcisi olarak görmeli, komitenin bütün emirlerini yerine getirmeli ve “savaş alanındaki ordu” nun bütün “kanun ve adetleri” ne uymalıdır; katılmış olduğu bir ordudan, savaş zamanında, resmi izin olmadan ayrılamaz. Dolayısıyla fabrika komitesinin bileşimi, çok büyük önem taşıyan bir meseledir ve komitenin başlıca görevlerinden biri de, bu alt komitelerin düzgün bir şekilde örgütlenmesini sağlamaktır. Ben bunu şöyle tasarlıyorum; Komite bazı üyelerine (ayrıca, sözcüleri, şu ya da bu nedenden dolayı komiteye alınmamış, ama tecrübeleri, insan tanımaları, zekaları ve kurdukları bağlarla çok yararlı olabilecek bazı işçilere) her yerde fabrika alt komiteleri örgütlemeleri talimatını verir. Bu grup, semt temsilcilerine danışır, birkaç toplantı düzenler, fabrika alt komitelerinin aday üyelerini etraflı bir denetimden geçirir, sıkı bir sorgulamaya tabi tutar, gerekirse sözkonusu fabrikadaki alt komitenin

mümkün olduğu kadar çok sayıda aday üyesini denemeye ve incelemeye çalışarak sınavdan geçirir ve en sonunda, her fabrika mahfilinin üye listesini komitenin onayına sunar ya da uygun bulunduğu bir işçiye, tam bir alt komiteyi kurması, aday göstermesi ya da seçmesi için yetki verilmesini önerir. Böylelikle komite aynı zamanda, kendisiyle teması, bu temsilcilerden hangisinin sağlayacağını ve temasın nasıl sağlanacağını da tayin edebilir (genel bir kural olarak, bu temas semt temsilcileri aracılığıyla sağlanır, ama bu kurala eklemeler yapılabilir ya da geliştirilebilir). Bu fabrika alt komitelerinin önemi göz önüne alırsa, *her* alt komitenin M.O. ile doğrudan haberleşebileceği bir adrese ve *temas listesini* güven altına alabileceği *gizli bir yere* sahip olmasına mümkün olduğu kadar dikkat göstermeliyiz (yani tutuklama olduğunda alt komitenin hemen yeniden kurulabilmesi için gerekli bilgiler, Rus jandarmasının erişemeyeceği bir yerde gizlenilmek üzere, elden geldiğince düzenli ve eksiksiz bir şekilde Parti merkezine aktarılmalıdır). Hiç şüphesiz, adreslerin aktarılması komitenin istediği biçimde ve elindeki olgulara dayanılarak yapılmalı ve bu adresleri var olmayan bir “demokratik” hakka dayanarak paylaşırma yolu tutulmamalıdır. Son olarak da, birkaç üyeden meydana gelen bir fabrika alt komitesinin yerine, komiteden bir temsilciyi (ve onun yedeğini) görevlendirmekle yetinmenin bazan gerekli, hatta *daha uygun* olabileceğini söylemek sanırım yanlış olmayacaktır. Fabrika alt komitesi kurulur kurulmaz, aynı görevleri olan ve gizlilik dereceleri ve örgütsel biçimleri farklı bir dizi fabrika grubu ve mahfilini örgütlemeye girişecektir; mesela, yayınların ulaştırılmasını ve dağıtımını sağlayan mahfiller (bu, bize kendimizin olan gerçek bir posta servisi sağlayacak tarzda, sadece yayınların dağıtımını için değil, aynı zamanda yayınları evlere kadar ulaştıracak tarzda ve bütün işçilerin adreslerini ve onlara ulaşma yollarını kesin olarak öğrenebilecek tarzda örgütlenmesi gereken en önemli görevlerden biridir); illegal yayınları okuma mahfilleri; hafiyelerin izini sürüp tespit etme grupları;* özel olarak sendika hareketine ve ekonomik mücadeleye rehberlik ede-

* İşçilere şunu anlatmalıyız: hafiyelerin, ajan provokatörlerin ve hainlerin öldürülmesi bazan elbette kaçınılmaz olabilir. Ama bunu sistemleştirmek, hiç istenilmeyen ve hatalı bir şeydir. Hafiyeleri izleyip açığa çıkararak *zararsız* kılacak bir örgüt kurmaya çalışmalıyız. Hafiyelerin hepsiyle uğraşmak imkansızdır, ama onları açığa çıkaracak ve işçi sınıfı kitlelerini *eğitecek* bir örgüt kurmak *hem mümkün, hem de gereklidir*.

cek mahfiller; uzun konuşmaları (makinalar, müfettişler. vb. üzerine) *tamamen legal bir biçimde* nasıl başlatıp sürdüreceklerini bilen, herkesin içinde serbestçe konuşabilen, insan tanıyabilen ve şartları görebilen ajitatör ve propagandacı mahfilleri vb.* Fabrika alt komitesi, her türden mahfiller (ya da temsilciler) ağı sayesinde, bütün fabrikayı, mümkün olduğu kadar çok sayıda işçiyi kucaklamaya çalışmalıdır. Alt komitenin faaliyetlerinin başansı, bu türden mahfillerin çokluğuyla. propagandacıları gezdirme yeteneğiyle ve hepsinin üstünde de, yayınların dağıtımındaki ve bilgilerin ve mektupların toplanmasındaki düzenli çalışmanın doğruluğuyla ölçülmelidir.

Özetleyecek olursak, genel örgütlenme tarzı kanımca şöyle olmalıdır: tüm mahalli hareketin, bütün mahalli Sosyal-Demokrat faaliyetlerin başında bir komite bulunmalıdır. Bu komiteden, ona tabi olan ve birinci olarak, bütün bir işçi sınıfı kitlesini (mümkün olduğu kadar) kucaklayan ve semt grupları ve fabrika (imalathane) alt komiteleri biçiminde örgütlenmiş *yürütme temsilcileri ağı* gibi kuruluşlar ve kollar çıkmalıdır. Bu ağ, barış zamanında yayın, gazete, broşür ve komitenin gizli yazışmalarının dağıtımıyla uğraşacak; savaş zamanında da gösterileri ve buna benzer kolektif faaliyetleri düzenleyecektir. İkinci olarak, komite, tüm harekete (propaganda, ulaştırma, her çeşit yeraltı faaliyeti vb.) hizmet eden mahfil ve gruplar halinde dal budak salacaktır. Bütün gruplar, mahfiller ve alt komiteler vb. komite kuruluşlarının ya da komite kollarının statüsüne sahip olmalıdır. Bunlardan bazıları Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisine katılmak isteginde olduklarını açıkça belirtecekler ve komite tarafından onaylandığı takdirde Partiye katılacaklar, belli görevler üstlenecekler (komitenin talimatı ya da rızasıyla), Parti organlarının emirlerine uymayı kabul edecekler, bütün Parti üyeleriyle aynı haklara sahip olacaklar ve komite üyeliği için doğrudan aday sayılacaklardır vb.. Bazıları da Rusya Sosyal-Demokrat işçi Partisine katılmayacaklar ve ya Parti üyelerince kurulmuş mahfiller statüsünde kalacak yahut da şu ya da bu Parti grubuyla birleşeceklerdir vb.

Hiç şüphe yok ki, bütün iç meselelerde bütün bu mahfillerin üyeleri, tıpkı bir komitenin bütün üyeleri gibi, eşit durumda olacak-

* Aynı zamanda, gösterilerde ve hapisten adam kaçırma eylemlerinde vb. görevlendirilmek üzere, askeri eğitim görmüş ve özellikle güçlü ve atılgan işçilerin alındığı savaş gruplarına da ihtiyacımız var.

lardır. Tek istisna, mahalli komiteyle (aynı zamanda M.O. ve M.K. ile de) kişisel temas hakkının sadece komitenin bu amaçla tespit ettiği kişiye (ya da kişilere) ait olmasıdır. Bu kişi, bütün diğer bakımlardan, mahalli komiteye, M.K.'ne M.O.'na (şahsen olmamak şartıyla) önerge sunma hakkına sahip olan diğer üyelerle eşit durumda olacaktır. Dolayısıyla, sözkonusu istisna, asla eşitlik ilkesinin bir ihlali değil, sadece kesin gizlilik gereklerinden doğan zorunlu bir imtiyaz olacaktır. “Kendi” grubuyla ilgili bir haberi M.K.'ne ya da M.O.'na ulaştırmayı başaramayan bir komite üyesi, doğrudan doğruya bir Parti görevini yerine getirmemekten sorumlu tutulacaktır. Ayrıca, çeşitli mahfillerin gizlilik derecesi ve örgütlenme biçimi, görevlerinin mahiyetine bağlı olacaktır. Bu yüzden, örgütler en geniş bir çeşitlilik içinde olacaktır (“en katı”, en dar, en sınırlı örgütlenme tarzından “en serbest”, en geniş, en gevşek ve açık örgütlenme tarzına kadar). Mesela, dağıtım gruplarında en kesin gizlilik ve askeri disiplin sağlanmalıdır. Propagandacı gruplarında da gizlilik korunmakta, bu gruplardaki askeri disiplin çok daha az olacaktır. Legal yayınların okunması ya da sendikal ihtiyaç ve talepler üzerine tartışmaların örgütlenmesi için kurulmuş işçi gruplarında daha da az gizlilik gerekecektir vb.. Dağıtım grupları Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisine bağlı olmalı ve onun belli sayıda üyesini ve görevlisini tanımalıdır. Çalışma şartlarını inceleyen ve sendikal talepleri tespit eden grupların ille de Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisine bağlı olması gerekmez. Bir ya da iki Parti üyesiyle *birlikte* eğitim çalışması yapan öğrenci, subay ve memur grupları bazı durumlarda bu üyelerin Partili olduğunun farkında bile olmamalıdır vb. Ama bir hususta, bütün bu yan gruplardan *azami örgütlenme derecesini mutlaka* talep etmeliyiz. Şöyle ki: böyle bir gruba dahil olan her Parti üyesi bu gruptaki çalışmanın yönetiminden resmen sorumludur ve bu grupların her birinin bileşiminin, çalışmasının tüm işleyişinin ve bu çalışmaların muhtevasının M.K. ya da M.O. tarafından *mümkün olduğu kadar tam olarak bilinmesi* için her türlü tedbiri almakla yükümlüdür. Bu, merkezin bütün hareketi eksiksiz bir şekilde görebilmesi, çeşitli Parti görevlerine mümkün en geniş bir çevre içinden seçim yapılabilmesi, bütün Rusya'daki benzer nitelikte olan bütün grupların (merkez aracılığıyla) birbirlerinin tecrübelerini öğrenebilmeleri ve ajan provokatörlerin ya da şüpheli kişilerin belirmesi halinde uyarda bulunulabilmesi için gereklidir.

Tek kelimeyle, her durumda mutlaka ve hayati derecede gereklidir.

Bu nasıl yapılmalıdır? Komiteye düzenli raporlar sunarak, M.O.'na mümkün olduğu kadar çok sayıda raporu mümkün en geniş muhtevayla ileterek, M.K. ve mahalli komite üyelerinin çeşitli mahfilleri ziyaret etmelerini sağlayarak ve nihayet, bu mahfillerle olan temas listesini, yani her mahfilin çeşitli üyelerinin adlarını ve adreslerini güven altına alınmak üzere (M.O. ve M.K.'nin Parti bürosuna) teslim etmeyi *zorunlu* kılarak. Ancak raporlar sunulduğu ve temaslar iletildiği zaman, belli bir mahfile mensup Parti üyesinin görevini yaptığı söylenebilir. Ancak o zaman, bir bütün olarak Parti, pratik çalışma yürüten her mahfilden *haberdar* olabilir. Ancak o zaman, tutuklamalar ve toparlamalar bizim için bir terör olmaktan çıkabilir; çünkü çeşitli mahfillerle temaslar korunduğu takdirde, M.K.'mizin bir delegesinin tutuklanan birinin yerine *derhal* yedekler bulunması ve çalışmanın sürekliliğini sağlaması her zaman kolay olur. O zaman bir komitenin tutuklanması bütün cihazı ortadan kaldıramaz, sadece, yedekleri her zaman hazır bekleyen yöneticileri götürür. Sakın, gizliliği korumak gerektiği için raporların ve temasların iletilmesi imkansızdır, denmesin. Bir kere istendikten sonra ve komitelerimiz, bir M.K.'miz ve bir M.O.'ımız olduğu sürece, raporları ve temasları teslim etmek (ya da göndermek) her zaman mümkündür ve *her zaman da mümkün olacaktır*.

Bu, bizi, bütün Parti örgütünün ve bütün Parti faaliyetinin son derece önemli bir ilkesine vardırıyor: bir yandan, hareketin ideolojik ve pratik *yönetimi* ve proletaryanın devrimci mücadelesi açısından *mümkün en fazla merkezîyetçilik* gerekliken; öte yandan, Parti merkezinin (ve dolayısıyla bir bütün olarak Partinin) hareketten sürekli *haberdar* edilmesi ve Partiye karşı *sorumluluk* açısından, mümkün en *fazla ademi merkezîyetçilik* gereklidir. Hareketin yönetimi, büyük pratik tecrübe sahibi, mümkün olduğu kadar mütecanis, mümkün en az sayıda profesyonel devrimci gruplarına teslim edilmelidir. Proletarya (ve diğer halk sınıfları), en farklı kesimlerinin en çeşitli ve en gayri mütecanis gruplarına kadar ve mümkün en çok sayıda, harekete katılmalıdır. Parti merkezinin elinde her zaman, sadece bu grupların her birinin faaliyetine ilişkin kesin bilgi değil, aynı zamanda bunların *bileşimine ilişkin mümkün olduğu kadar eksiksiz bilgi* de bulunmalıdır. Hareketin yönetimini merkezileştirmeliyiz. Aynı zamanda (istihbarat olmadan merkezi-

yetçilik mümkün olamayacağına göre, *sırf bu nedenden dolayı*) Partinin tek tek üyeleri, Partinin çalışmalarına tek tek katılanlar ve Partiye dahil olan ya da bağlı bulunan her mahfil açısından, *Partiye olan sorumluluğu* mümkün olduğu kadar *ademi merkezileştirme*liyiz. Bu ademi merkezîyetçilik, devrimci merkezîyetçiliğin zorunlu bir ön şartı ve *zorunlu bir düzelticisidir*. Ancak merkezîyetçilik sonuna kadar uygulandığı ve bir M.K.'miz ve bir M.O.'mız olduğu zaman, ne kadar küçük olursa olsun her grubun onlarla haberleşebilmesi -ve sadece haberleşebilmesi değil, yılların tecrübesiyle kurulmuş bir sistemin sonucu olarak *düzenli bir şekilde* haberleşebilmesi- mümkün olacaktır. Bir mahalli komitenin tesadüfi talihsiz bileşiminden doğabilecek vahim sonuçlar ancak o zaman giderilebilecektir. Artık Parti içinde gerçek bir birliğe ve gerçek bir yönetim merkezinin kurulmasına yaklaştığımıza göre, şunu akıldan çıkarmamalıyız: eğer aynı zamanda, hem merkeze karşı sorumluluk açısından, hem de merkezin, Parti makinasının bütün dışı ve çarklarından haberdar edilmesi açısından *azami ademi merkezîyetçilik* uygulamazsak, *bu merkez iktidarsız kalacaktır*. Bu ademi merkezîyetçilik, genellikle hareketimizin en acil pratik ihtiyaçlarından biri sayılan *işbölümünün* öteki yüzünden başka bir şey değildir. Eğer Parti merkezi, eski tipte mahalli komiteler tarafından doğrudan pratik çalışmadan *koparılmaya* devam ederse, ne belli bir örgütün yönetici organ olarak resmen tanınması, ne de resmi bir M.K.'nin kurulması, hareketimizin gerçekten birleşmesini ve sağlam bir militan Partinin yaratılmasını sağlayamayacaktır. Bu eski tipte mahalli komiteler, kendini belli tipte bir devrimci çalışmaya hasretmeyen, özel bir görev konusunda sorumluluk üstlenmeyen, bir işi yükledikten sonra onu derinlemesine inceleyip hazırlayarak sonuna kadar götürmeyen, keskin lafazanlıkla muazzam bir vakit ve güç heba eden, her biri her çeşit işle uğraşan bir insan salatasından meydana gelirler. Öte yandan, büyük bir öğrenci ve işçi mahfillere yığını vardır ve bunların yarısı komitenin tamamen meçhulüdür; yarısı da komitenin kendisi gibi hantal, komitenin kendisi gibi uzmanlıktan yoksun, komitenin kendisi gibi profesyonel devrimcilerin tecrübelerinden ders çıkarmakta ve başkalarının tecrübelerinden yararlanmakta gönülsüz ve komitenin kendisi gibi "her şey hakkında" bitmez tükenmez konferanslara, seçimlere ve tüzük taslaklarına batmış durumdadırlar. Merkezin düzgün çalışabilmesi için, mahalli komiteler

kendilerini yeniden örgütlemelidirler; uzmanlaşmalı, daha çok “iş yapan” örgütler haline gelmeli ve şu ya da bu pratik alanda gerçek “mükemmeliyet”e erişmelidirler. Merkezin (şimdiye kadar olduğu gibi) öğüt vermek, ikna etmek ve tartışmakla kalmaması, orkestrayı gerçekten yönetebilmesi için, kimin hangi kemana nerede ve nasıl çaldığını; her çalgının çalınması için talimatın nerede ve nasıl alındığını ya da alınmakta olduğunu; (müzik kulak tırmalamaya başladığında) kimin nerede ve niçin falso yaptığını; ve falsonun giderilebilmesi için kimin nereye ve nasıl aktarılması gerektiğini kesin olarak bilmesi gerekir. Açıkça söylemek gerekir ki, bugün için, bir komitenin *gerçek iç* çalışması hakkında bildirimleri ve genel yazışmaları dışında ya hiçbir şey bilmiyoruz, ya da arkadaşlarımızın ve yakın dostlarımızın anlattığı kadarını biliyoruz. Ama Rusya işçi sınıfı hareketine önderlik edebilen ve otokrasiye karşı genel bir saldırıya hazırlanan dev bir Partinin kendisini bu kadarıyla sınırlayacağı düşünmek gülünç olur. Komite üyelerinin sayısı azaltılmalıdır. Bu üyelerden her birine hesap vermekle yükümlü tutulacağı kesin, özel ve önemli bir görev verilmelidir. Özel, çok küçük bir yönetici merkez kurulmalıdır. Komiteyle her büyük fabrika arasında bağlantıyı kuran, yayınların düzenli dağıtımını yürüten ve merkeze, bu dağıtımın ve çalışmaların tüm işleyişinin tam bir portresini sunan bir yürütme temsilcileri ağı geliştirilmelidir. Ve son olarak, çeşitli gruplar ve mahfiller kurulmalı ve bunlar çeşitli görevleri üstlenmeli ya da Sosyal-Demokratlara yakın olan, onlara yardım eden ve Sosyal-Demokrat olmaya hazırlanan kişileri birleştirmelidirler. Ancak bunlar yapıldığı takdirde, komite ve merkez, bu mahfillerin faaliyetinden (ve bileşiminden) sürekli haberdar olabilir. St. Petersburg komitesinin ve bütün diğer Parti komitelerinin yeniden örgütlenirken izleyecekleri çizgiler bunlardır ve tüzük meselesinin o kadar önemsiz olmasının nedeni de budur.

Önerimizin amacını daha berrak bir şekilde ortaya koyabilmek için, işe Tüzük taslağının tahliliyle başlamıştım. Ve sanırım, buraya kadar anlattıklarımın, *Tüzük olmadan* da; onun yerine, her mahfil ve çalışmaların her yönü hakkında düzenli raporlar verilmesini koyarak da işleri yürütmenin mümkün olabileceği, okurun gözünde açıklık kazanmıştır. Tüzüğe ne konulabilir? Komite, herkesin çalışmasına rehberlik eder (bu zaten yeterince açık). Komite, bir yürütme grubu seçer (bu her zaman gerekli değildir; gerekli

olduğu zaman da bir Tüzük meselesi değil, merkezi, bu grubun bileşiminden ve aday üyelerinden haberdar etme meselesidir). Komite, çeşitli çalışma alanlarını üyeleri arasında dağıtır ve her üyeyi, komiteye düzenli rapor sunmakla ve M.O. ve M.K.'ni çalışmaların gelişiminden haberdar etmekle yükümlü tutar (burada da, Tüzüğe, güçlerimizin azlığı nedeniyle *sık sık* uygulanamayacak bir hüküm koymaktansa, bütün görevlendirmelerden merkezi haberdar etmek daha önemlidir). Komite, üyelerinin kimler olduğunu kesinlikle tespit etmelidir. Yeni üyeler komiteye, kendi üyelerinin davetiyle katılır. Komite, semt grupları, fabrika alt komiteleri ve belli grupları tayin eder (eğer bunları sıralamaya kalkarsak sonu gelmez ve bunları Tüzükte yaklaşık olarak sıralamanın hiçbir gereği de yoktur; merkezi bunların örgütlenmelerinden haberdar etmek yeterlidir). Semt grupları ve alt komiteler şu mahfilleri örgütlerler... Bugün için Tüzüğe böyle bir madde koymak son derece yararsız olur. Çünkü bu türden çeşitli grupların ve alt grupların faaliyetleri konusunda genel bir Parti tecrübesine sahip değiliz (birçok yerde bundan tamamen yoksunuz). Bana kalırsa, böyle bir tecrübe edinmek için gerekli olan, Tüzük değil, Parti istihbaratının örgütlenmesidir. Şu sıralar, mahalli örgütlerimizden her biri, en azından birkaç akşamını Tüzük tartışmasıyla geçiriyor. Bunun yerine, her üye, bu zamanı, *tüm Partiye* sunmak üzere, kendi çalışması hakkında ayrıntılı ve iyi hazırlanmış bir rapor düzenlemeye ayırsa, çalışmalar yüz kat daha ilerler.

Tüzüğün yararsız olmasının nedeni, sadece devrimci çalışmanın daima kesin bir örgütlenme biçimine uymaması değildir. Hayır, kesin bir örgütlenme biçimi gereklidir ve biz bütün çalışmalarımıza mümkün olduğu kadar *böyle bir biçim vermeye* çalışmalıyız. Buna, genellikle sanıldığından çok daha büyük ölçüde izin verilebilir ve bu, Tüzük sayesinde değil, sadece ve sadece (bunu durmadan tekrarlamalıyız) Parti merkezine kesin malumat iletmekle sağlanabilir. Ancak o zaman, gerçek bir sorumluluğa ve (parti içi) aleniyete dayanan gerçek bir örgütlenme biçimimiz olacaktır. Aramızdaki *ciddi* çatışmaların ve fikir ayrılıklarının “Tüzüğe uygun” oylama yoluyla değil de, mücadeleyle ve “istifa” tehditleriyle halledildiğini hangimiz bilmiyoruz? Parti hayatının son üç dört yılı boyunca, komitelerimizin *çoğunun* geçmişi böyle iç çekişmelerle doludur. Ne yazık ki, bu çekişmeler kesin bir biçim almamıştır. Eğer almış

olsaydı, Parti için çok daha öğretici olur ve bizden sonrakilerin tecrübelerine çok daha fazla katkıda bulunmuş olurdu. Ne var ki, *böylesine* yararlı ve zorunlu bir kesin örgütlenme biçimini hiçbir Tüzük yaratamaz; bu ancak ve ancak *Parti içi aleniyetle* yaratılabilir.¹² Otokrasi yönetimi altında, Parti merkezini Parti olaylarından düzenli olarak haberdar etmekten başka bir Parti içi aleniyet vasıtamız ya da silahımız olamaz.

Ve ancak biz Parti içi aleniyeti geniş çapta uygulamasını öğrendikten sonra, çeşitli örgütlerin işleyişi konusunda gerçekten tecrübe sahibi olabilir; ancak yılların böylesine kapsamlı tecrübesine dayanmak, *sadece kağıt üzerinde kalmayacak bir tüzük hazırlayabiliriz.*

1902 Eylülünde yazıldı.
İlk defa 1902 yılında
hektograf baskıyla yayımlandı.
Bütün Eserler, Cilt 6.
1904'te RSDİP Merkez Komitesince
basılan broşürün metnine uygun olarak
yayınlanmıştır.

¹² Parti içi aleniyet, herkesin herşeyi bilmesi anlamında değil, parti faaliyetlerinin merkez tarafından bilinmesi anlamındadır.

DEVRİMCİ MACERACILIK

Rusya tarihinin dev adımlarla ilerlediği fırtınalı günlerde yaşıyoruz ve bazan her yıl, durgun geçen onlarca yıldan daha büyük önem taşıyor. Reform sonrası dönemin yarım yüzyıllık sonuçları toparlanıyor ve önümüzdeki uzun, çok uzun yıllarda bütün ülkenin kaderini belirleyecek sosyal ve siyasi yapının temel taşları döşeniyor. Devrimci hareket şaşırtıcı bir hızla gelişmeye devam ediyor; bu arada “bizim akımlarımız” da alışılmadık bir hızla olgunlaşıyor (ve solup gidiyor). Rusya gibi hızla gelişen kapitalist bir ülkenin sınıf sisteminde sınıksız kök salmış akımlar çabucak kendi seviyelerini buluyor ve bağlı oldukları sınıflara yavaş yavaş yaklaşıyorlar. Bunun bir örneği de, Bay Struve’nin gösterdiği evrimdir; daha bir buçuk yıl önce devrimci işçiler ondan bir Marksistin maskesini düşürmesini istemişlerdi, oysa şimdi Bay Struve’nin kendisi yüzüne bu

maskeyi geçirmeden, dünyaya bağlılıklar ve ağırbaşlı değerlendirmeleriyle gururlanan liberal toprak ağalarının bir önderi (yoksa uşağı mı?) olarak ortaya çıkmış bulunuyor. Öte yandan, sadece aydınların belirsiz ve ara kesimleri tarafından savunulan görüşlerin geleneksel tutarsızlığını yansıtan akımlar, belli sınıflarla *yakınlaşmak* için, gürültülü bildiriler, olayların patırtısı artıkça gürültüleri artan bildiriler yayınlamaya çalışıyorlar. “Hiç değilse, gürültü koparalım.”¹³ İşte, olayların girdabına yakalanmış ve ne teorik ilkeleri, ne de sosyal kökleri bulunan devrimci düşünceli birçok kimsenin sloganı budur.

“Sosyalist-Devrimciler”de, çehreleri gittikçe berrak bir şekilde ortaya çıkan bu “gürültücü” akımlara mensupturlar. Proletaryanın, bu çehreyi daha yakından incelemesinin ve toplumun gerçekten devrimci sınıfla yakın bağları olmadan ayrı bir akım olarak varlıklarını sürdüremeyecekleri kafalarına dank ettikçe proletaryanın dostluğunu her zamankinden daha büyük bir ısrarla isteyen bu insanların gerçek niteliği hakkında berrak bir fikir sahibi olmasının tam zamanıdır.

Sosyalist-Devrimcilerin gerçek yüzünün açığa çıkarılmasında, üç durumun bize yardımı dokundu. Bunlardan birincisi, devrimci Sosyal-Demokratlar ile “Marksizmin eleştirisi” bayrağı altında kafalarını uzatan oportünistler arasındaki bölünmedir. İkincisi, Balmaşov’un Sipyagin’i öldürmesi ve bazı devrimcilerin düşüncelerinde yeniden terörizme doğru bir dönüşün meydana gelmesidir. Üçüncü ve esas olarak da, iki cami arasında beynamaz ve hiçbir programı bulunmayan kimseleri ister istemez bir program müsvedesiyle ortaya çıkmak zorunda bırakan, en son köylü hareketidir. Bir gazete makalesinde ancak ana noktaların kısa bir özetinin verilmesinin mümkün olduğunu, çok büyük bir ihtimalle bu meseleyi yeniden ele alacağımızı ve bir dergi makalesinde ya da broşürde daha ayrıntılı olarak ortaya koyacağımızı belirterek, bu üç durumu incelemeye devam edelim.¹⁴

En sonunda *Vestnik Russkoy Revolutsiy*’in¹⁵ 2. sayısında Sos-

¹³ *Hiç değilse gürültü koparalım*. Griboyedov’un ünlü komedisindeki kişilerden Repetivov’un sözleri.

¹⁴ Lenin’in bu niyeti gerçekleşmedi. Yazmayı düşündüğü broşür için esas malzemeler şunlardır: “Sosyalist-Devrimcilere Karşı Bir Makaleden Parça” (Aralık 1902), “Sosyalist-Devrimcilere Karşı Bir Broşürün Ana Hatları” (1903 ilkbaharı), “Sosyalist-Devrimcilere Karşı Bir Makalenin Ana Hatları” (1903 Temmuzun ilk yarısı).

yalist-Devrimciler bir teorik ilke açıklamasıyla ortaya çıkmaya karar verebildiler ve “Dünyanın Gelişimi ve Sosyalizmin Buhranı” adlı imzasız bir başyazı yayınladılar. Teori meselelerinde tam bir ilkesizlik ve yalpalama konusunda (ve ayrıca bunu parlak laflar ardına gizleme sanatı konusunda) açık bir fikir edinmek isteyen herkese bu yazıyı şiddetle tavsiye ederiz. Bu son derece kayda değer yazının bütün muhtevası, birkaç kelimeyle ifade edilebilir. Sosyalizm dünya çapında bir güç haline gelmiştir; ama artık sosyalizm (= Marksizm), devrimcilerin (“bağnazlar”) oportünistlere (“eleştiriciler”) karşı açtığı mücadele sonucunda bölünmektedir. Biz Sosyalist-Devrimciler “elbette” oportünizme hiçbir zaman yakınlık duymadık, ama bizi bir dogmadan kurtaran eleştiriden büyük sevinç duyuyoruz; biz de bu dogmanın revizyona tabi tutulması için uğraşyoruz ve henüz eleştiri yoluyla (burjuva-oportünist eleştirisi hariç) ortaya koyacak hiçbir şeyimiz yoksa da, henüz kesinlikle hiçbir şeyi revizyona tabi tutmamışsak da, teoriden kurtulmuş olmamız bize yarar sağlamaktadır. Bu bize her şeyden fazla yarar sağlamaktadır, çünkü teoriden kurtulmuş insanlar olarak, genel birliği kararlılıkla savunuyor ve ilkeyle ilgili bütün teorik tartışmaları şiddetle mahkum ediyoruz. *Vestnik Russkoy Revolutsiy* (N° 2, s. 127) bütün ciddiyetiyle şunu ileri sürüyor: “Ciddi bir devrimci örgüt, her zaman bölünmeye yol açan tartışmalı sosyal teori meselelerini çözmeye çalışmaktan vazgeçmelidir; ama bu elbette teorisyenleri kendi çözümlerini aramaktan alıkoymamalıdır.” Ya da daha açık bir şekilde söyleyecek olursak: bırakın, yazarlar yazsın, okurlar da okusun¹⁶ ve onlar bu işlerle uğraşırken, biz de geride kalan boşluğa kına yakalım.

Hiç şüphesiz, bu sosyalizmden sapma teorisinin (doğru düğün tartışmalar olduğu takdirde) ciddi bir tahliline girişmek gereksizdir. Kanımızca, sosyalizmin buhranı, ciddi sosyalistlerin en azından teoriye bir kat daha önem vermelerini, daha kararlı bir şekilde kesin tavır almalarını ve kendileri ile yalpalayan ve güvenilmez unsurlar arasında daha kesin bir sınır çizgisi çekmelerini zorunlu kil-

¹⁵ *Vestnik Russkoy Revolutsiy. Sotsialno - Politiceskoye Obozreniye* (Rusya Devriminin Habercisi. Sosyo-Politik Dergi) - 1901-1905 yılları arasında yurtdışında (Paris-Cenevre) yayınlanan illegal bir dergi. Dört sayı çıktı. 2. sayısından itibaren Sosyalist-Devrimci Partinin teorik organı haline geldi. Bu dergiye yazı yazarlar arasında M.R. Gots (A. Levitski), I.A. Rubanoviç, V.M. Çernov (Y. Gardenin) ve Y.K. Breşko-Breşkovskaya da vardı

¹⁶ “Bırakın, yazarlar yazsın, okurlar da okusun.” M.Y. Saltikov-Şchedrin’in *Çeşitli Mektuplar*’ının Birinci Mektubundan bir cümle.

maktadır. Oysa Sosyalist-Devrimcilere göre, eğer kanşıklık ve bölünme gibi şeyler “Almanlar arasında bile” mümkün olabiliyorsa, biz Rusların nereye sürüklendiğimiz konusundaki bilgisizliğimizle övünmemiz bir tanı buyruğudur. Bizce, teorinin olmayışı, devrimci bir akımın var olma hakkını ortadan kaldırır ve onu eninde sonunda kaçınılmaz olarak siyasi iflasa mahkum eder. Sosyalist-Devrimcilere göre ise, teorinin olmayışı, “birlik için” en mükemmel ve en elverişli bir durumdur. Gördüğünüz gibi, Sosyalist-Devrimcilerle bir anlaşmaya varabilmemiz mümkün değildir, çünkü gerçekte tamamen farklı diller konuşuyoruz. Tek bir ümit var: kendisi de (yalnız daha ciddi olarak) dogmanın kaldırılmasından söz eden ve “bizim” işimizin bölünmek değil, birleşmek olduğunu (proletaryaya çağrıda bulunan her burjuvazinin işi budur) söyleyen Bay Struve, belki onların akıllarını başlarına getirebilir. Acaba Sosyalist-Devrimciler, Bay Struve’nin yardımıyla, sosyalizmden kurtulmak için birlik ve sosyalizmden kurtulmada birlik *tavırlarının gerçekte ne demeye geldiğini* hiç görmeyecekler mi?

Şimdi de ikinci meseleye, terörizm meselesine geçelim.

Sosyalist-Devrimciler, yararsızlığı Rusya devrimci hareketinin tecrübeleriyle ispatlanmış olan terörizmi savunurlarken, terörizmi sadece kitleler arasındaki çalışmaya bağlı olarak kabul ettiklerini, bu yüzden de Rusya Sosyal-Demokratlarının bu mücadele metodunun yararlılığını çürütmek için (kaldı ki, bu metodun yararlılığı uzun bir zamandır çürütülmüş bulunuyor) ileri sürdükleri görüşlerin kendileri için geçerli olmadığını iddia ederlerken, eforlu görünüyorlar. Burada, onların “eleştiri”ye karşı tavırlarına çok benzeyen bir şey kendini yeniden belli ediyor. Sosyalist-Devrimciler, bir yandan biz oportünist değiliz diye haykırıyorlar, öte yandan da sırf oportünist eleştiri nedeniyle proleter sosyalizmi dogmasını rafa kaldırıyorlar. Sosyalist-Devrimciler bir yandan, biz teröristlerin hatalarını, tekrarlamıyoruz, dikkatleri kitleler arasında çalışmadan saptırmıyoruz, diye bizi temin ediyorlar; bir yandan da, Balmaşov’un Sipyagin’i öldürmesi gibisinden eylemleri Partiye hararetle tavsiye ediyorlar. Ama artık, bu eylemin kitlelerle uzaktan yakına hiçbir ilişkisi olmadığını ve böyle yürütüldüğü sürece olamayacağını; bu terörist eylemi yapan kişilerin kitlelerin belli bir eylemini ya da desteğini ne akıllarının ucundan geçirdiklerini, ne de, umduklarını herkes gayet iyi biliyor ve görüyor. Bütün safıklarıyla Sosyalist-Devrimciler, ta başından

beri, kendi sınıf mücadelesini veren devrimci sınıfın bir partisi olmak için en küçük bir çaba göstermeden kendilerini işçi sınıfı hareketinden uzak tutmuş olmaları ve hâlâ da uzak tutmaya devam etmeleri ile teröre eğilim göstermeleri arasında ister istemez sıkı bir bağ bulunduğunu bir türlü kavrayamıyorlar. Hararetili teminatlar, böylesine zorlu bir hazırlığı gerektiren şeyin değeri konusunda insanı çoğu zaman şüpheye ve tereddüde düşürür. Acaba verdikleri bu teminatlardan bıkkınlık getirmiyorlar mı? Sosyalist-Devrimcilerin ileri sürdükleri görüşleri okurken, hep şu sözler aklıma takılıyor: “biz terörizmi savunmakla, kitleler arasında ki çalışmayı gözardı etmiyoruz.” Hem de bu teminat, kitleleri gerçekten seferber eden Sosyal-Demokrat işçi hareketinden daha şimdiden kopmuş olan ve şu ya da bu teori kırıntısına sarılarak kopmaya devam eden kişilerden geliyor.

“Sosyalist-Devrimcilerin partisinin” 3 Nisan 1902’de yayınladığı bildiri, yukarıda anlatılanlara mükemmel bir örnek teşkil edebilir. Bu bildiri, onların bugünkü önderlerine çok yakın, en gerçekçi ve en sağlam kaynaktır. *Revolutionaya Rossiya*’nın¹⁷ (n° 5, s. 24)* çok değerli tanıklığına bakılırsa, bu bildiriadaki “terörist mücadele meselesinin konuluğu”, “Parti görüşleriyle tamamen uyumaktadır”.

3 Nisan bildirisi, teröristlerin “en son” düşünce modelini övgüye değer bir şaşmazlıkla izliyor. İlk göze çarpan, şu sözler oluyor: “biz terörizmi, kitleler arasında çalışmanın yerine değil, aksine sırf bu çalışma için ve onunla birlikte savunuyoruz”. Bu sözler özellikle göze çarpıyor, çünkü metnin geri kalan kısımlarından üç kere daha büyük harflerle dizilmişler (tabii bu, *Revolutionnaya Rossiya*’nın

¹⁷ *Revolutionnaya Rossiya* (Devrimci Rusya) Sosyalist-Devrimcilerin illegal bir gazetesi. 1900 yılı sonundan itibaren Sosyalist-Devrimciler Birliği tarafından Rusya’da yayımlandı. Ocak 1902’den Aralık 1905’e kadar ise yurtdışında (Cenevre’de) Sosyalist-Devrimcilerin partisinin resmi organı olarak yayımlandı.

* *Revolutionnaya Rossiya*’nın bu konuda da birtakım dolaplar çevirdiği doğrudur. Bir yandan, “tamamen uyumaktadır” demek, öte yandan da, “mübalagalar” hakkında imada bulunmak. *Revolutionnaya Rossiya*, bu bildirinin “bir grup” Sosyalist-Devrimci tarafından yayımlandığını açıklıyor. Gel gör ki, bildirinin altında şöyle bir not yer alıyor: “Sosyalist-Devrimci Parti tarafından yayınlanmıştır”. Üstelik bildiriye, aynı *Revolutionnaya Rossiya* ibaresi yer alıyor. (“Haklarınızı mücadeleyle elde edeceksiniz”). *Revolutionnaya Rossiya*’nın bu hassas noktaya dokunmasına katılıyoruz, ama böyle durumlarda saklambaç oynamanın da hiç iyi olmadığına inanıyoruz. Devrimci Sosyal-Demokrasi, “ekonomizm”in varlığını da aynı şekilde doğru bulmuyordu, ama herhangi bir kimseyi yanıltmak için en küçük bir çaba harcamaksızın “ekonomizm”i teşhir etmiştir.

sık sık başvurduğu bir marifettir). İşte bu kadar basit! “Yerine değil birlikte” sözlerini büyük dizeceksiniz ve Sosyal-Demokratların bütün iddiaları, tarihin bütün öğrettikleri yerle yeksan olacak. Ama bildiriyi sonuna kadar okuyun, o zaman iri harflerle dizilmiş teminatın, kitlelerin adını boş yere andığını göreceksiniz. Emekçi halkın karanlığın içinden çıkacağı ve güçlü halk dalgasının demir kapıları paramparça edeceği” günler “ne yazık ki!” (kelimesi kelimesine, “ne yazık ki!”) henüz çok uzaklardadır ve gelecekte kurbanlar için çalacak çanları düşünmek ürküntü vericidir!” Bu sözler, “ne yazık ki, henüz çok uzaklardadır” sözleri, kitle hareketini asla kavramadıklarını ve kitle hareketine asla inanmadıklarını açıkça göstermiyor mu? Bu iddia, daha şimdiden harekete geçmeye başlayan emekçi halkla bile bile alay etmek olmuyor mu? Ve nihayet, bu bayat görüş aslında boş ve saçma olduğu ölçüde iyi savunulsaydı bile, ondan gene iri harflerle çıkan sonuç, terörizmin yararsızlığı olurdu, çünkü *emekçi halk olmadan* bütün bombalar güçsüzdür, hem de gerçekten güçsüzdür. Bir de şunu dinleyin: “İndirilen her terörist darbe, istibdadın gücünün bir parçasını koparıyor ve bütün bu gücü (!) özgürlük uğruna savaşanların safına aktarıyor(!)”. “Ve eğer terörizm sistemli bir şekilde uygulanırsa (!), terazinin kefesinin en sonunda bizim tarafımıza ağır basacağı açıktır.” Evet, gerçekten de burada herkesin apaçık görebileceği gibi, teröristlerin en büyük önyargılarından biri en kaba biçimiyle karşımızda duruyor; bizzat siyasi cinayet “güç aktarır”! Böylece, bir yandan güç aktarma teorisi, öte yandan da “yerine değil, birlikte”... Acaba bu teminatları tekrarlamaktan usanmıyorlar mı?

Ama bu daha başlangıç. Esası şimdi geliyor. “Darbeyi kime indirmeliyiz?” diye soruyor Sosyalist-Devrimcilerin partisi ve cevabı kendisi veriyor: Çara değil, bakanlara indirmeliyiz; çünkü “çar işlerin aşını gitmesine izin vermez” (Bunu nasıl keşfettiler acaba??), ve zaten “bu daha kolaydır” (tam tamına böyle diyorlar!): “Hiçbir bakan kendisini sarayda bir kalede olduğu gibi gizleyemez.” Ve bu görüş Sosyalist-Devrimcilerin teorisinin modeli olarak ölümleştirilmeyi hak eden bir muhakemeye sona eriyor. “İstibdadın, kalabalığa karşı koyacak askerleri, devrimci örgütlere karşı koyacak gizli ve üniformalı polisi vardır; ama ardi arası kesilmeden ve hatta birbirinden habersiz olarak [!] saldırıya hazırlanan ve saldıran bireylere ya da küçük gruplara karşı onu kim koruyabilir?” (ne biçim bir

“onu”dur bu? İstibdat mıdır? Yazar farkında olmadan, bir hedef olarak istibdadı, darbe indirilmesi daha kolay olan bir bakanla bir tutuyor!) “Kıvraklığa karşı hiçbir kuvvet sökmek. Dolayısıyla görevimiz açıktır: istibdadın her kudurgan zalimini, istibdadın bize bıraktığı [!] tek yolla, yani öldürerek yok, etmek.” Artık, Sosyalist-Devrimciler, kitleler arasında çalışmayı rafa kaldırmadıkları ya da terörizmi savunmakla bu çalışmayı parçalamadıkları yolundaki teminatlarıyla sayfalar da doldursalar, onların bu laf yağmuru, bildiriden aktardığımız bölümün modern bir teröristin gerçek ruh halini yansıttığını örtbas edemez. Güç aktarma teorisi sadece geçmişin bütün tecrübesini değil, aynı zamanda bütün sağ-duyuyu da tepetaklak eden kıvraklık teorisinde doğal bütünleyicisini bulur. Devrimin tek “umudu” “kalabalıktır”; ancak bu kalabalığa önderlik edebilen (lafta değil, fiiliyatta) bir devrimci örgüt polise karşı savaşılabılır; bütün bunlar bu işin alfabesidir ve bütün bunları ispat etmek zorunda kalmak utanç vericidir. Ancak her şeyi unutmuş ya da hiçbir şey öğrenmemiş kimseler “bunun tam tersi bir sonuca” vararak, istibdadın askerler tarafından kalabalıktan ve polis tarafından da devrimci örgütlerden “kurtarılacağı”, ama bakanları teker teker avlayan bireylerden hiçbir *kurtuluşun* olmadığı yolundaki saçma ve gülünç ahmaklığa erişebilirler!!

Yanlışlığının mutlaka anlaşılacağına inandığımız bu saçma görüş hiç de garip değildir. Aksine, öğreticidir. Çünkü mantıksızlığı adım adım ispatlandığında, teröristlerin “ekonomistler”le paylaştıkları (“ekonomistler”in kaybolup gitmiş eski temsilcileriyle mi, diye sorulabilir) başlıca hatalarını ortaya çıkarmaktadır. Daha önce de birçok defa belirttiğimiz gibi, bu hata, hareketimizin temel zaafını *kavrayamamalarından* ibarettir. Hareketin son derece hızlı gelişmesi yüzünden önderler kitlelerin gerisinde kaldılar, devrimci örgütler proletaryanın devrimci faaliyetinin seviyesine ulaşamadılar, kitlelerin önünde yürümeyi ve onlara önderlik etmeyi başaramadılar. Hareketi birazcık tanıyan dürüst bir kimse, böyle bir zıtlığın varlığından şüphe edemez. Böyle olunca da, günümüz teröristlerinin gerçekten de aynı ahmaklığa, ama tam zıt yönde bir ahmaklığa varan içi dışına çevrilmiş “ekonomistler” oldukları açıktır. Devrimcilerin güçlerinin ve daha şimdiden harekete geçen kitlelere önderlik etme imkanlarının *yetersiz* olduğu bir zamanda, birbirini tanımayan bireyler ve grupların bakanları öldürmesini örgütlemek gibisinden terörist

eylemlere başvurulması için çağrıda bulunmak, sadece kitleler arasındaki çalışmayı desteklemekle kalmaz, aynı zamanda bu çalışmanın bütünüyle darmadağın olmasına yol açar.

3 Nisan bildirisinde şunları okuyoruz: “Biz devrimciler çekingene kümeler halinde biraraya gelmeye alışkınsınız; ve hatta [burasına dikkat] son iki üç yıldır ortaya çıkan yeni cesaret ruhu, bireylerden çok kalabalığın heyecanını yükseltmeye yaramıştır.” Bu sözler, farkında olmadan, bir gerçeği dile getiriyor. Ve terörizmin propagandalarına ezici darbeyi indiren de, işte bu gerçektir. Her akli başında sosyalist bu gerçeğe bakarak, grup eylemini daha güçlü, daha cesur ve daha ahenkli bir şekilde yürütmek gerektiği sonucunu çıkarır. Ama Sosyalist-Devrimciler şu sonucu çıkarıyorlar: “Vur, kıvrak birey, çünkü halkın kümeler halinde biraraya gelmesi ne yazık ki henüz çok uzaklardadır ve zaten bu kümenin karşısında askerler vardır.” Bu, bütün düşünce tarzını gerçekten gösteriyor, beyler!

Bildiri, kışkırtıcı terörizm teorisini de eksik etmemiş. Bize deniyor ki: “Bir kahramanın giriştiği tek tek çarpışmalar bizim mücadelemizi ve cesaretimizi yükseltiyor”. Ama *hepimizdeki* mücadele ruhunu ve cesareti gerçekten yükselten *biricik şeyin*, kitle hareketinin yeni biçimleri ya da kitlelerin yeni kesimlerinin bağımsız mücadeleye atılış olduğunu hem geçmişten biliyor, hem de bugün gözlerimizle görüyoruz. Oysa *tek tek çarpışmalar* Balmaşov’lar tarafından yürütülen tek tek çarpışmalar olarak kaldıkları sürece, ilk başta anlamlı bir heyecan uyandıran bir etki yaratırlar, ama bu arada dolaylı olarak da, bir kayıtsızlığa ve gelecek *sefere* kadar pasif bir bekleyişe yol açarlar. Daha ilerde şöyle deniyor: “her terörizm alevi zihinleri aydınlatır.” Ne yazık ki, terörizmi öğütleyen Sosyalist-Devrimcilerin partisi için biz bunun doğru olduğunu göremedik. Bir de önümüze, büyük iş, küçük iş teorisi getiriliyor. “Daha büyük güce daha fazla imkana ve daha büyük kararlılığa sahip olanlar küçük işlerle yetinmesinler, kendilerine iş bulsunlar ve kendilerini ona adansınlar – kitleler arasında terörizm propagandası [!], çapraşık terörist eylemlerin hazırlanması” [kıvraklık teorisi çoktan unutulmuş!]. Ne kadar da akıllara durgunluk veren bir zeka: yerini aşağılık Plehve’nin alacağı aşağılık Sipyagin’den öğ almak uğruna bir devrimcinin hayatını feda etmek: buna büyük iş deniyor. Ama *mesela*, kitleleri silahlı bir gösteriye hazırlamak; bu da küçük

iş oluyor. Bu husus *Revolutsionnaya Rossiya*'nin 8. sayısında açıklanmaktadır: “Belirsiz ve uzak bir geleceğin bir meselesi olarak” silahlı gösteriler hakkında “yazmak ve konuşmak kolaydır, ama şimdiye kadar bütün bu laflar teorik nitelikte olmaktan öteye gidememiştir.” Sağlam bir sosyalist inancın zorunluluklarından ve her türden halk hareketinin ağır tecrübelerinden çok uzak olan bu adamların kullandığı dili biz iyi biliriz! Onlar, kısa sürede elde edilebilecek ve gürültü koparabilecek sonuçlar ile pratikliği birbirine kaşıtırlar. Onların gözünde, sınıf tavrına sıkı sıkıya bağlı kalmayı ve hareketin kitle niteliğini korumayı istemek, “bulanık teori yürütmektir”. Kesin olmak, onların gözünde, her düşünce karşısında kölece boyun eğmek ve... ve bu boyun eğişin sonucu olarak da her defasında kaçınılmaz bir şekilde çaresizliğe düşmektir. Gösteriler başlar başlamaz, bu gibilerin dudaklarından kanlı kelimelerin, sonun başlangıcı hakkında sözlerin döküldüğünü görürüz. Ama gösteriler durdu muydu, bunların kolları da çaresizce aşağı iner ve hemen bağırmağa başlarlar: “Halk, ne yazık ki, henüz çok uzaklarda”... Çarın uşakları yeni bir saldırıya geçtiler mi, bunlar hemen kendilerine, bu saldırıya mükemmel bir *karşılık* teşkil edecek “kesin” bir tedbir, derhal bir “güç aktarması” yaratacak bir tedbir gösterilmesini isterler ve bu aktarmayı sağlayacaklarını gururla vaadederler! Bu adamlar, işte bu güç “aktarması” vaadinin siyasi maceracılık olduğunu ve maceracılıklarının da ilkesizliklerinden kaynaklandığını kavrayamıyorlar.

Sosyal-Demokratlar maceracılığa karşı her zaman uyunda bulunacaklar ve kaçınılmaz olarak tam bir hüsrana sonuçlanan hayalleri amansızca teşhir edeceklerdir. Devrimci bir partinin ancak devrimci sınıfın hareketine fiilen rehberlik ettiği zaman adına layık olabileceğini akıldan çıkarmamalıyız. Gene, herhangi bir halk hareketinin sayısız biçimlere büründüğünü, durmadan yeni biçimler geliştirdiğini ve eski biçimleri ıskartaya çıkardığını, değişiklikler getirdiğini ya da eski ve yeni biçimlerin yeni bileşimlerini yarattığını hiç unutmamalıyız. Mücadelenin araçlarının ve metotlarının oluşturulması sürecine faal olarak katılmak, görevimizdir. Öğrenci hareketi şiddetlendiğinde, biz işçilere öğrencilerin yardımına koşmaları için çağında bulunmaya başladık (*İskra*, N° 2). Ama bunu, gösterilerin biçimlerini önceden kestirmeye kalkışmadan, bu gösterilerin derhal bir güç aktarmasıyla ve zihinlerin aydınlanmasıyla

sonuçlanacağını ya da özel bir kıvraklığı vaatmeden yaptık. Gösteriler güçlendiğinde, gösterilerin örgütlenmesi ve kitlelerin silahlandırılması için çağrıda bulunmaya başladık ve bir halk ayaklanması hazırlama görevini öne sürdük. Şiddet ve terörizmi ilke olarak asla reddetmeksizin, kitlelerin doğrudan katılımını sağlayabilecek ve bu katılımı teminat altına alabilecek şiddet biçimlerinin hazırlanması için çalışılmasını istedik. Bu görevin zorluklarına gözümüzü kapamıyoruz. Aksine, bu meselenin “belirsiz ve uzak bir geleceğe” ait olduğu yolundaki itirazlara aldırmandan, bu görevi yerine getirmek için kararlılıkla ve sebatla çalışacağız. Evet, beyler, biz hareketin sadece geçmişteki biçimlerini değil, gelecekteki biçimlerini de savunuyoruz. Biz, geçmişte mahkum edilmiş şeylerin “kolay” bir tekrarını değil, gelecek vaadedenden uzun ve çetin bir çalışmayı tercih ediyoruz. Biz, malum dogmalara karşı lafta savaş açan, ama fiiliyatta güç aktarma, büyük iş, küçük iş ayırımı ve elbette, tek tek çarpışmalar teorileri gibi küflenmiş ve zararlı görüşleri savunanları her zaman teşhir edeceğiz. 3 Nisan bildirisi şöyle sona eriyor: “Eski çağlarda halk savaşları nasıl halk önderlerinin tek tek çarpışmaları şeklinde verildiyse, bugün de teröristler Rusya’nın özgürlüğünü istibdada karşı tek tek çarpışmalarla elde edeceklerdir.” Böyle cümlelerin sadece tekrarlanmaları bile çürütülmeleri için yeterlidir.

Devrimci çalışmasını proletaryanın sınıf mücadelesine gerçekten bağlı olarak yürüten herkes, proletaryanın (ve onu destekleyebilecek halk kesimlerinin) bir yığın acil ve doğrudan talebinin yerine getirilmeden öylece durduğunu çok iyi bilir, görür ve hissederek. Bilir ki, birçok yerde, geniş alanlarda, emekçi halk eyleme geçmek için hakikaten elinden geleni yapmakta, ama yayınların ve önderliğin yetersizliği ve devrimci örgütlerin güç ya da araçlardan yoksun oluşu yüzünden emekçi halkın bu çabası boşa gitmektedir. Ve kendimizi, uzun zamandır Rusya devriminin başına bir uğursuzluk alameti gibi çöreklenmiş bulunan o aynı kısır dönüğün içinde buluruz – bulduğumuzu görürüz. Bir yandan yeterince aydınlatılmamış ve örgütlenilmemiş kalabalığın devrimci şevki boşa giderken, öte yandan da düzenli bir şekilde ilerleme ve kitlelerle el ele çalışma imkanına olan inancını kaybeden kıvrak bireylerin ateşlediği silahlardan yükselen dumanlar havada kaybolur gider.

Ama işler gene de yoluna konulabilir, yoldaşlar! Gerçek bir

davaya olan inancın kaybedilmesi, bir kural değil, ender bir istisnadır. Terörist eylemlere girişme eğilimi, geçici bir hevestir. Öyleyse, Sosyal-Demokratlar saflarını sıklaştırsınlar ve devrimcilerin militan örgütü ile Rusya proletaryasının kitle kahramanlığını tek bir bütün halinde birleştirsinler!¹⁸

İskra, N° 23
1 Ağustos 1902
Bütün Eserler, Cilt 6

¹⁸ Lenin, *Devrimci Maceracılık* adlı bu makalesinin ikinci bölümünde, Sosyalist-Devrimcilerin toprak programını ele alıyor. Bu bölüm, bu kitaptaki derlemenin esas konusu dışında kaldığından buraya almadık. (Ç.N.)